

Sigitas Pasčkus

MĖNRAŠTIS PROFESIONALAMS BEI INTELIGENTAMS

Interview su Algimantu Nuvyčiu 2

Konkursai Madride ir Vilniuje 3

Architektų sąjungos žinios, informacija 4

Pasaulis. Trumpa apžvalga 5

Architektūrinė praktika Lietuvoje 6

Objektai, kuriuos verta įsidėmėti 8

Galerija. Audrius Ambrazas 11

Tera apie "Tris mergeles" ir kolegas 14

"Nato's" Vilniuje, "Investbank" Karaliaučiuje 16

Technika. Naujas instrumentarijus 18

...tai turėjo įvykti. Architektūra seniai nusipelnė didesnio dėmesio ir atidesnio vertinimo. Todėl šis kuklus bandymas pradėti lietuvišką architektūrinį leidinį teneatrodys kaip arogantiškas noras įsibrauti į ankštą spaudos rikiuotę su pretenzija į išskirtinį dėmesį naujokui. Greičiau tai būtinybės padikuotas veiksmas, bandant konsoliduoti architektus, užmegzti ryšį tarp jų ir visuomenės.

Dabar kai kuriuose sluoksniuose tapo įprasta manyti, kad architektas beveik nebūtinai. Pakanka, esą, ryšio: užsakovas - statybininkas. Nebandydami polemizuoti bei apmokyti gerbiamo skaitytojo architektūros amato ("pasidaryk pats" principu), tiesiog stengsimės pailustruoti, kad architektūroje, kaip ir kitose srityse, pozityvūs rezultatai dažniausiai vis tik pasiekiami profesionalo. Be abejo, šiandien matome, kad daugybė pastatų (ar interjerų) dygsta be jokio projekto arba suprojektuoti nesažiningo, neprofesionalaus žmogaus. Lietuva nusėta tokiais architektūriniais grybais, kurie lyg radioaktyvūs mutantai spinduliuoja kažkokią paslaptinę negalią ir patologišką provincialumą. Šie statiniai žiūri į mus savo liūdais langais lyg nevispročiai vaikai, nubausti už netvarkingą tėvų gyvenimą. Todėl yra dvigubai malonu aptikti įdomių, nestandartinių darbų, pastebėti kokybiškai naujas architektūros apraiškas. Beje, nenorime ir negalime tokios apimties laikraštyje pateikti gausios ir išsamios medžiagos apie kiekvieną, mūsų manymu, įdomų projektą ar realizaciją. Tai solidesnio leidinio prerogatyva. Palikime šitai netolimai ateičiai. Čia savo uždavinį laikytume plataus, visa šali apimančio architektūros vaizdo transliavimą, dėmesį sutelkiant į didesnę sėkmę bei meistrystę. Nedemonstruosime, vienok, itin griežtos objektų atrankos, palikdami daugiau erdvės gerbiamo skaitytojo vertinimams.

Be abejo, būsimė dėkingi kiekvienam architektui, atsiuntusiam informacijos apie naują, vykusį projektą ar realizaciją, pastebėjusiam kolegos sėkmę. Būtų labai išmintinga po truputį išlįsti iš informacinio pogrindžio, kuris vis dar gaubia mūsų architektūrą ir architektus. Būtent DABAR...

Audrys Karalius
redaktorius

INTERVIU SU ALGIMANTU NASVYČIU Lietuvos Architektų sąjungos pirmininku

Apibūdinkite, prašau, architektūros, architekto būklę Lietuvoje. Kas pasikeitė per penkerius metus?

Tie penki metai daug kam Lietuvoje buvo neįprasti. Mes lyg nebuvome pasiruošę šiam nepriklausomos Lietuvos periodui ir architekto veiklai jame, labai savarankiškai veiklai. Buvome, bent jau didžioji dalis, didelių firmų tarnautojai. Nemažai architektų, arba tiksliau, grupių, dirbo prie didelių objektų. Man atrodo, yra keletas labai skirtingų bruožų tos veiklos kuri buvo, ir tos, kurioje mes dabar... Pirmiausia - savarankiškumas. Savarankiškai projektuoti, savarankiškai susirasti užsakovus ir savarankiškai dirbti su rangovais. Mes, profesionalai, ne visi buvome pasirengę tam. Aš stebiu net save: esu gana patyręs architektas, kuris ir su užsakovais turėdavo reikalų, ir su rangovais... Dabar jaučiu, kad yra didžiulis skirtumas. Su užsakovu tik tiek susidurdavome, kad jis užsakydavo institutui projektą ir pateikdavo programą (netiesioginis kontaktas). Užsakovui reikėdavo "pramušti" projektavimo limitus, jį varžė laikas. Jeigu nebus projekto, jis negaus limitų statybai. Įsiklausyti į užsakovo poreikius ne visada buvo madinga. Dabar gyvenimas visiškai "išverstas" ir nemažai architektų šoka pagal užsakovo dūdele, netgi aukodami profesinius principus. Manau, kad mes buvome nepasirengę taip staigiai pakeisti santykius su užsakovais. Su rangovais, ko gero, reikalai geresni nei buvo. Jeigu dabar mes sugebame susirasti pajėgų užsakovą, tai jam galima įpiršti gerą firmą arba gerą brigadą, kuri realizuos projektą ir su jais jau nėra sunku dirbti. Visi brangina darbą. Vienąsyk susiraukeli, ir rangovas jau reaguoja. Anksčiau būdavo priešingai - didžiausias karalius - statybininkas: aš negaliu, aš neturiu tų konstrukcijų, kranas nepravažiuos, kas nešios plytas ir t.t. Bet pasikeitė ir pats užsakovas. Valstybinį pakeitė privatus. Ir dar kitas dalykas: man atrodo, labai susmulkėjo objektai. Nebuvome įpratę vienu metu dirbti prie dešimties objektų. Per ilgą laiką (statybos tęsdavosi labai ilgai) tų objektų prisirinkdavo, bet kad dešimt objektų vienu metu, - aš neatsimenu savo praktikoje šito...

Ar sugriežtėjus rinkos sąlygoms nepakito architektūros kokybė Lietuvoje? Ar neatsitiko taip, kad geresni, profesionalesni architektai tiesiog yra nustelbiami kolegų, mokančių labiau įsiteikti užsakovui, darančių "greitai ir gražiai"?

Pasidairius aplinkui kas statoma, galima daryti išvadą: vyrauja prasta architektūrinė kokybė. Juk mes žinome, kad niekur mūsų

architektai nedingo, beveik visi Lietuvoje dirba. Bet kokybė vis tik krito.

Ar yra būdas tą kokybę šiek tiek pagerinti? Čia jau nacionalinis interesas, ko gero?

Mums reikėtų pasiekti, kad nebūtų - čia aš galiu pasirodyti labai pragmatiškas - kad nebūtų pigiai projektuojama. Tu supranti, ką aš turiu omenyje? Juk norint kokybiškai parengti projektą, reikia įdėti laiko ir energijos. Kai kas bando "sutrumpinti kelią". Užsakovai šiandien ne visi išprusę, kai kurie mano: "Ką čia reiškia, jis per vakarą padarys tą projektą!" O mes suprantame, kas tai yra per naktį ar savaite padarytas projektas, kurį reikia realizuoti. Kokia gali būti jo kokybė? Neišmąstytas, nesubalansuotas. Žinoma, pagal tą savaite - ir kaina. Aš galvoju, kad turi būti sutvarkytas projektavimo kainų reglamentas, kad neatsirastų dempingo, kuris numušą ne tik kainą, jis iškart numušą ir kokybę. Taigi, sąžiningesni architektai, kurie žino kiek laiko ir pastangų reikia projektui parengti, - siūlo realią kainą. O tie, kurie galvoja, kad galima dešimt kart greičiau suprojektuoti ("suskelti"), už kitą kainą ir dirba. Ir tai be jokios abejonės, sąlygoja prastą kokybę. Svarbus ir kitas dalykas - principingumas: kur gali būti santykių su užsakovais riba? Profesionali riba. Ar galima nusileisti žemiau? Stebint šiandienos statybas akivaizdu, kad daug architektų vis tik nusileidžia žemiau savo profesionalių principų. Ši bėda yra didesnė nei projektavimo kainų suregulavimas. Bet matai, jeigu atsirastų galimybė sureguliuoti kainas, turbūt mes išvengtume ir tokio didelio kiekio prastų projektų. Yra skaudu taip kalbėti apie savo cechą, bet man taip atrodo.

Ar architektų licencijavimas gali būti žingsnis į tą pusę?

Gali būti, jeigu ir kainas sureguliuosime. Tuomet mes, bendrija, galėtume ir kažkiek garantuoti už licencijuotus architektus. Turėtume visi kartu ir galvoti apie tai, norėti kokybės.

O architektų sąjunga ar gali turėti kažkokį poveikį? Na, gal daugiau moralinį?

Kodėl ne? Niekas mums nedraudžia. Kol kas mes šitais dalykais neužiimame. Kai ką darome. Architektų sąjungą, manau, reikėtų orientuoti ne į kūrybinę, o daugiau į profesinę organizaciją. Netgi profesinės sąjungos tam tikri bruožai turėtų atsirasti: atsakomybė už cechą, cecho reikalų gynimas.

Kiek visuomenė šiandien pasitiki architektu? Kokius jam įgaliojimus skiria? Kiek vertina, gerbia?

Man atrodo, profesijos prestižas yra kritęs. Čia daug mums pakenkė neetiška ir neprofesionali kritika dėl senamiesčių: atseit, senamiesčius išgriovė architektai, atseit, architektai tiktai griaut ir sau paminklus statyt temoka ir t.t... Į visuomenės mąstymą buvo įmesta daug negerų dalykų. Ir čia reikia laiko, kad visa tai išsilygintų.

Ar jums neatrodo, kad architektas dažniausiai prisimenamas tada, kai kažkas yra negerai, o kai pastatas arba interjeras yra vykęs, jis paprasčiausiai nepastebimas.

Manychiau, dabar taip yra. Praktiškai neegzistuoja visuomenės supažindinimas su projektų autoriais, bent tų projektų, kurie lyg ir suranda respektą visuomenėje. Tu labai teisingai pasakei - apie juos paprasčiausiai tylima. Net atrodo, kad tai yra normalu - savaime išėjo. O kai blogai - tai pamato. Jeigu tai būtų muzikoje, teatre, ar dailėj,- tai kiltų didžiausias triukšmas. Dabar pristatinėja kiekvieną parodėlę, instaliaciją, spektaklį. Net keletas kontraversinių recenzijų būna. O apie realizuotą projektą, kuris jau gyvena tikrą gyvenimą visuomenėje, ir gyvena ne vieną dešimtį metų - tylu.

Ar nėra tam tikro spaudos abejingumo architektūrai dėl to, kad tai yra perdaug sudėtinga, ne visai suprantama? Gal specialistų nėra?

Norėčiau tau pritarti. Aš nežinau ar nėra specialistų. Juk kaip bebūtų, Dailės Akademijoj meno kritikų paruošta ne taip mažai, ir dalis jų baigę architektūros kritiką, specializavęsi, bet gyvenime mes jų visai nematom. Gal jie daugiau orientuojasi į lengvesnius rašinius, nes architektūra yra toks socialus objektas, kad gali atrodyti - savaime suprantama. Taip tiesiog turi būti, ką dar čia propaguoti arba komentuoti? Tai yra labai didžiulis, esminis trūkumas mūsų dabartiniame gyvenime. Ir, matyt, mums reikėtų surasti kažkokius būdus, kad veiktų architektūrinė propaganda. Kartu su kritika. Kad ji pasklistų plačiau spaudoj ir televizijoje, ir radijūj.

Mes ir patys turbūt iš dalies kalti esam. Labai norėdami, turbūt, surastume būdus, kaip propaguoti geresnius objektus. Bet kad kiekvienas architektas gyvena arba brėžiniais, arba statyba... Pabaigia brėžinius - galvoja kaip statyba vyks. Statyba baigta, jis jau kažką kita brėžia. Ir pamatysi - pats susidursi su vadinamaisiais leidinio klientais, kai reikės išspausť medžiagą.

Jau susiduriu.

Na va. Todėl man atrodo, sluoksnius tų vadinamųjų tarpininkų - būtinus. Tarp skaitytojų, žiūrovų televizijoje ir architektų turėtų būti pozityvūs vertėjai, kad "išverstų" realizuotas idėjas ir pateiktų visuomenei.

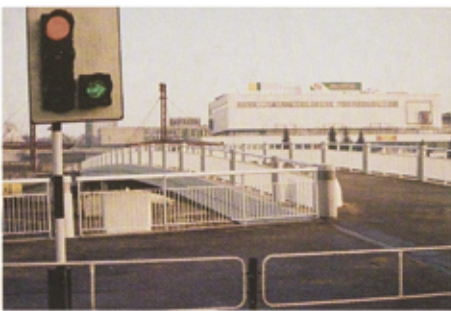
Pabandykite tokią temą pačiupinėti: kai prasidėjo Sąjūdžio judėjimai, tarp aktyviųjų buvo nemažai architektų: iniciatyvinėse grupėse, išskiliose visuomenės taškuose. Imkim paralelę: Jūs - ministras, A.Kaušpėdas - TV direktorius, A.Skučas, pora deputatų AT... Dabar vėl lyg ir nebėra visuomenės priekyje architektų...

Apskritai mūsų profesija yra visuomeniška ir gana prestižinė. Aš jau minėjau tam tikrą aristokratiškumą - nors ir mažai uždirbdamas, architektas buvo ir sovietmečiu svarbus.

Su juo skaitydavosi "aukštos sferos", nes žinojo, kad be architekto ir jo projekto - namo nebus. Jis buvo reikalingas žmogus.

Bet taip buvo ne tik sovietmečiu - ir pasauly turbūt taip yra?...

Taip. Specialybė yra prestižinė. Normaliose, susiformavusiose valstybėse ir neblogai apmokama, jeigu darbo turi. Sovietmečiu

Sigitas Plaučius

buvo kitaip - prastai apmokama, bet prestižinė. Nenoriu ir neklausau CK sekretoriaus. Ką jis man padarys? Iš partijos neišmes, pats nenubraižys. Kadangi visuomenėje architektai kotiravosi neblogai, tai ir atgimimo laikotarpiu architektų indėlis buvo respektuojamas. Kitas dalykas - architektas, kaip profesionalas, yra konkretesnis žmogus ir jo pasisakymas galbūt aiškesnis - ne vien debesyse bendros frazės sklando. Išėitų lyg ir taip: profesija yra tinkama politiniam-visuomeniniam gyvenimui, bet kai pažiūrim - pasaulyje labai mažai architektų būna politiniuose postuose.

Gal čia kaltas tam tikras architektų sektantiškumas, uždarumas?

Gal profesija tokia. Vistiek, tai - profesija, kuri realizuojama konkrečiai: ne žodžiais, ne lozungais ar frazėm, o projektais.

Tęskim toliau. Jūs būdamas ministru, ar save galėjot realizuoti? Ar jautėt kūrybinį džiaugsmą? Ar tai yra būdas save realizuot?

Galėtų būti būdas. Ir kai kas šiek tiek buvo realizuota. Kadangi aš neprofesionalas - biurokratas ar politikas - aš negaliu lyginti to džiaugsmo, kuris natūralus yra architektui, pastatiusiam pastatą ir pasitikrinsiam savo apmąstymus popieriuje. Man tas darbas buvo kančia, aš pavargdavau. Pavyzdžiui, aštuntą vakaro būdavau išsunktas visiškai, o architekto darbe - metas, kai pradėdi įsivažiuot. Labai daug dalykų tekdavo atlikti neturint reikalingų įgūdžių ir kondicijos. Čia lygiai tas pats, kaip bėgti ilgą distanciją nesitreniravus.

Visgi, ar nereikia architektūrinės ideologijos ir tuose sluoksniuose?

Būtinai. Aš šivaizduoju, kad ne tik ideologijos, bet sąžiningai kalbant, mes turėtume užsiimti ir lobizmu savo profesijos rėmuose. Čia joks egoizmas. Man atrodo - tai būtų teisinga ir visuomeniškai pagrįsta pozicija, nes tai, ką mes piešiam ir kas statoma, yra ilgam laikui, ir labai brangu.

Ar Jūs nemanot, kad architektų įtaka valstybės valdymui tokiu periodu, kai Lietuva, galima sakyti, kuriasi iš naujo, keičiasi urbanistinės struktūros - turėtų būti didesnė?

Be jokios abejonės. Man atrodo, kad dar viena pakopa turėtų atsirasti - kraštovarkos. Net ne urbanizmo - platesne prasme. Bet matai, čia turėtų būti ir pačios valstybės politika aiški, kryptinga, ne vienadienė. Nes kraštovarkai gyvenimas šia diena, kaip ir urbanizmui - nesuderinami dalykai. O kai valstybė gyvena šia diena, stumia dieną po dienos - mes tai matom,- tai tie procesai sustingsta. Jie nereikalingi,

beprasmiai. Galima galvoti apie namo pastatymą, - maksimum. O, kad būtų tokia graži, gerai apmąstyta grandinė: visa Lietuva, bendra kraštovarka, po to urbanistiniai dalykai, miestai, po jų atsiranda tūriniai objektai ir t.t...

Ar Jūs turit informacijos, kokia yra urbanistinio projektavimo būklė dabar Lietuvoj? Juk tarybinis urbanizmas daug kur akimirksniu paseno vien dėl žemėvaldos dalykų. Daugybė dokumentų reikia kelsti. Ar iš viso yra profesionaliai dirbama ta linkme?

Mažai, kukliu masteliu. Žymiai daugiau reikėtų pajėgų ir lėšų. Nuo viso valstybės ūkio - juokingi pinigai. O jeigu mes galvojame apie perspektyvą - tokiems dalykams lėšų gailėti išvis yra absurdas.

Padarykim nedidelį pasąžį į šalį: Jūs buvote vienas iš nedaugelio mokytojų, kurie mokė mus pamatyti aplinką, greta esantį seną pastatą, medį, reljefo vingį. Išpažinot kontekstualią architektūrą. Tuomet tai buvo labai nemadingas požiūris. Atgavus Nepriklausomybę, atrodo visi atsigrėžė į savo praeitį, seną užstatymą, bet... Ar neperaugo tai į agresyvumą, globėjo, saugotojo agresyvumą?

Tos tendencijos gana aiškios yra: saugoti nieko nedarant, pasyviai. Juk turėtų būti atvirkščiai. Reikia veikiant taip reguliuoti procesus, kad išliktų viskas, kas yra vertinga. Saugoti neveikiant, - tai reiškia griauti.

Gal tai rafinuota ir patogi forma, nes slepia kompetencijos stoką?

Taip lengviausia. Baisus žodis "negalima". Negalima nevykusio namo nugriauti, kad pratiestum gatvę, kuri reikalinga visam miestui, arba medį nukirst sukriošusį,- irgi negalima. Jokių argumentų!

Kaip elgtis? Dabar, man rodos, architektai pralaimi "sausai" tokiose situacijose?

Apskritai, pralaimi ne vien architektai. Pralaimi visuomenė. Tokias kautynes visuomet laimi rėksniai - aktyvūs, agresyvūs rėksniai, nes inteligentiškas žmogus niekad nenorės kautis su šitokiais. Ir architektai daug kur, žinoma, visai be reikalo, nepademonstruoja savo argumentais paremtos pozicijos.

Ar tokie procesai neturi neigiamos įtakos ūkine prasme vystymuisi, investicijoms?

Jeigu pradėtų skaičiuoti tuos nuostolius, kuriuos padaro vadinamas saugojimas, kai negalima realizuoti urbanistinių sumanymų, struktūrinių-kraštovarkinių dalykų; tiktai išaldomos baisios lėšos, medžiaginiai nuostoliai - milžiniški.

Kas turi pasirinkti? Kaip surasti tą sveiką santykį tarp saugojimo ir naujo realizavimo?

Aš manyčiau, objektyvioji visuomenės dalis, siekianti pozityvių harmoningų permainų, turi suvokti tą santykį. Ir netoleruoti jėgų, kurios stabdo procesą ar kliudo jam.

Gali taip būti, kad mūsų laikraštis išeis ties Metų sandūra... Keletą žodžių ta proga.

Norėtusi ne tik šviesių, švelnių subtilių šeimyninių Kalėdų, bet kad ir mes, architektai, kaip visa šeima kitais metais būtume tikresni ir optimistiškesni dėl savo vizijų, projektų įgyvendinimo, ir, aišku, kad visa tai būtų mūsų kraštui. Mūsų tokia profesija, - mes ant savo žemės statom tai, ką ant savo stalų nubraižom.

Kalbėjosi Audrys Karalius

PRADO MUZIEJUS MADRIDE tarptautinis konkursas startavo

Atvira tarptautinio Prado muziejaus išplėtimo konkurso Madride pradžia buvo labai įspūdinga, nes iki galutinio birželio 26d. termino užsiregistravo net 1591 grupė iš 53 šalių. Organizatoriai tikisi, kad maždaug pusė užsiregistravusių komandų pristatys projektus iki gruodžio 26d. Nors dalyvių pavardės nebuvo paskelbtos, yra kalbama apie tokių žymių architektų dalyvavimą, kaip Rafael Moneo, Santiago Calatrava, Juan Navarro Baldeweg, Oscar Tusquets, Peter Eisenman, Richard Meier, Tadao Ando ir netikėtą bendradarbiavimą vietinio architekto Miquel Oriol su seru Norman Foster. Iš Ispanijos pareiškė norą dalyvauti net 510 grupių, 167 grupės - iš Italijos, 146 - iš Prancūzijos, 57 britų grupės, 44 - vokiečių, 104 - amerikiečių, 78 - japonų ir 6 - lietuvių. Tai sudaro tik 35 proc. visų dalyvių skaičiaus. Mūsų duomenimis, Lietuvą atstovauja: Valdo Klimavičiaus grupė (Panevėžys), Eugenijus Milliūnas (Kaunas), Saulius Danius (Palanga), Alvydas Barzdžiukas (Panevėžys), Vaidotas Kuliešius su Gintautu Natkevičiumi (Kaunas) ir, ko gero, Leonardas Vaitys (Vilnius). Panašu, kad jiems nebus lengva. (Nepaisant to, linkime visiems sėkmės).

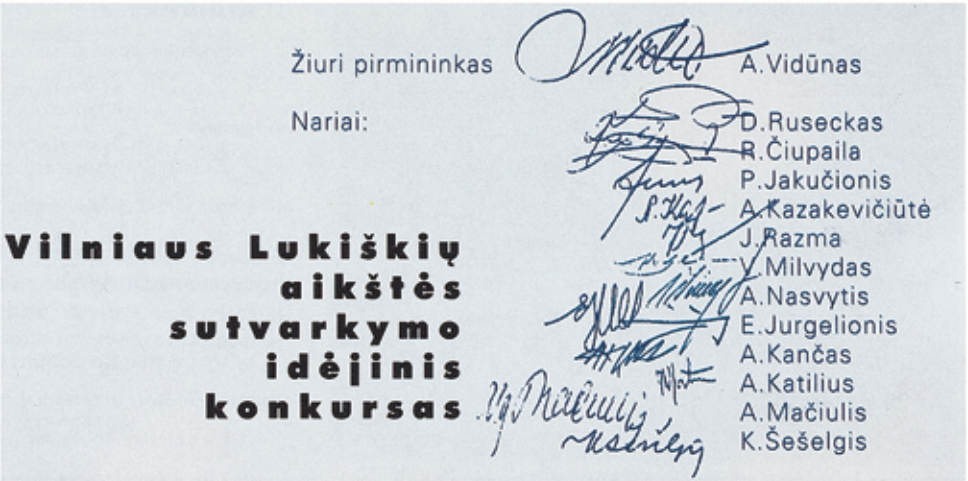
Beje, konkurso pradžia ir organizavimas sukėlė kritikos bangą tarp profesionalų, įskaitant viešus pareiškimus tokių asmenų, kaip Oriol Bohigas ir Rafael Moneo. Tuo tarpu kai muziejui

reikalingos ne tik naujos galerijos šiuolaikinio meno parodoms, aštuonioliktojo ir devynioliktojo amžiaus menui, o taip pat naujausia įranga restauracijai bei stipendijos, daugeliui buvo nesuprantamas valdžios noras modeliuoti Prado muziejų pagal padidinto Luvro ar Metropoliteno Niujorke pavyzdį.

Kiti mano, kad konkurso pasiūlyta statybos programa yra tiesiog prastai paruošta. Kartu su priestatu prie esamo pastato ir nauja struktūra už jo, aplinkui griūvančią dengtą arkadą, konkurso užduotis reikalauja sujungti už dviejų kvartalų esantį Cason del Buen Retiro (t.y. savarankišką ilgą muziejaus atsaką) su šalia esančiu Karo muziejumi. Bet šie statiniai - išlikę fragmentai ankstesniųjų El Buen Retiro karališkųjų rūmų - dabar yra skiriami elegantiško devynioliktojo amžiaus gyvenamojo rajono. Idėja sujungti juos požeminiais perėjimais ar kitomis priemonėmis, kaip siūloma konkurso užduotyje, Moneo buvo pavadinta "neapibrėžta, miglota ir komplikauta", o kitų - "padrika" ir "apgaulinga".

Tuo tarpu rugsėjo mėnesį numatoma rekonstruoti unikalaus 1785 m. muziejaus pastato stogus, kadangi vanduo prasisunkia į keletą pagrindinių galerijų. Nors statybos tęsis dvejus ar daugiau metų, atrodo, niekam neatėjo į galvą suderinti šį projektą su konkursu, kurio pirmojo etapo rezultatai bus paskelbti jau šį mėnesį.

Prieš pat šv. Kalėdas pasibaigė pirmasis Lukiškių aikštės sutvarkymo konkursas. Žiuri nutarė skirti penkias vienodas premijas (po 3400 Lt) ir pakviesti laureatų grupes "tolimesniam darbui sekančiame ture". Taigi, apdovanotieji: Šarūnas Kiaunė ir Asta Kiaunienė (Kaunas); G.Miknevičienė, T. Miknevičius, N.Ščiogolevienė, M.Ptašek ir grupė (Vilnius); Algis Vyšniūnas, Algimantas Černiauskas, Saulius Kedys, Edgaras Neniškis, Aurimas Sasnauskas ir Vaidas Saveikis (Vilnius, Šiauliai); Marius Šaliamoras ir Juras Balkevičius (Vilnius); Rimvydas Jarašūnas ir Romas Noreikis (Vilnius). Darbus recenzavo architektai: R.Juozulynas, J.Šeibokas, K.Kisielius, Č.Mazūras ir V.Šeibokas. Buvo suabejota dėl vertinimo kriterijų - labai skirtingi darbai (buvo ir tekstinių projektų). Ryškaus projekto lyderio nebuvo. Nors išvažiavus drg.V.I.Leninui visiems akivaizdu, kad kažką reikia daryti su tuo naftalinu dvelkiančiu pompastišku geometrizmu, tikro recepto nerasta. Konkurso sąlygos akcentavo esminį klausimą - kokia aikštė turėtų būti: reprezentacinė, memorialinė ar rekreacinė? Vargu ar į tokį klausimą atsakyti turi architektai.

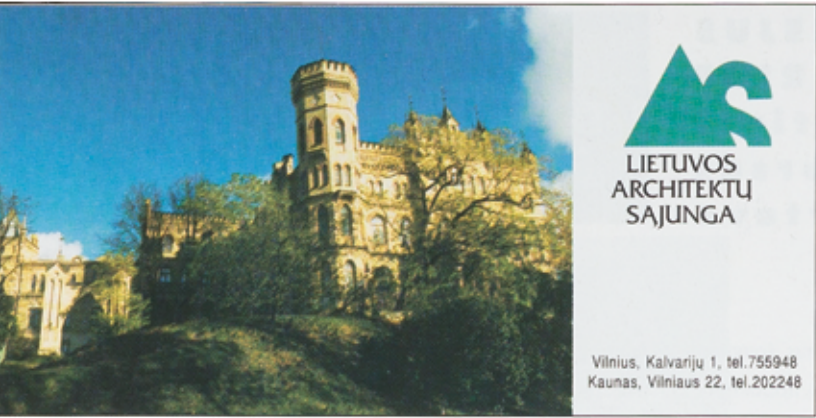
Erdvinė-urbanistinė aikštės struktūra šiandien yra tokia, kad galimi visi trys variantai. Matyt, visuomenė (ir valdžia) galėtų aiškiau suformuluoti uždavinį specialistams arba bent kiek aktyviau padiskutuoti tuo klausimu, kad išryškėtų prioritetai. Antroji Lietuvos aikštė verta šiek tiek didesnio dėmesio, nei buvo pastebėta spaudoje ar TV. Be galo nesinorėtų, kad "vengiant suklysti" aikštė būtų pertvarkoma "etapiškai": t.y. pradėdant nuo smulkmenų, "lengvai prieinamomis priemonėmis", o ne nuo visumos. Šeštus metus gyvuojanti valstybė turėtų pademonstruoti pakankamai jėgos ir brandaus profesionalumo tokiai esmingai problemai spręsti. Ar turės kada Lietuva savąjį F.Miteraną?..

Beje, būtų galima prisiminti tokį V.Daunio tekstą: "Lukiškių aikštėje kadaise yra buvusios kartuvės. Kančių aikštė, paskutiniųjų atsisveikinimo žvilgsnių ir ašarų vieta. Bet užtektų imti statyti paminklą šiai kančiai, ir pagunda sukurti muziejinį eksponatą būtų didesnė nei pastanga išsaugoti gyvąją erdvę, atsimenančią gyvąjį kentėjimą".

Gediminas Pelėdas

OBJEKTAS :
Baltasis tiltas Vilniuje
UŽSAKOVAS :
Vilniaus miesto savivaldybė
PROJEKTUOTOJAS :
"Lengiprotransmost"
AUTORIAI :
Algimantas Nasvytis, dalyvaujant Jokūbui Fišeriui
KONSTRUKTORIAI :
Jurij Kisliakov, Janina Marozienė
RANGOVAS :
AB "Viaduks" (Lietuva-Latvija)
DATOS :
1974-86 projektavimas (su pertraukomis),
1995.10 pirmos eilės statybų pabaiga

K o n k u r s a s R u m u n i j o j e

Rumunijos Vyriausybė, Bukarešto Municipality ir Rumunijos Architektų sąjunga paskelbė tarptautinį idėjinį konkursą "Centrinės Bukarešto dalies perplanavimas".

Ši miesto dalis, užimanti 485 ha plotą, urbanistiniu požiūriu buvo suniokota 1980 - 1989 metais, esant totalitariniam režimui.

Konkursą kuruoja UIA ir UNESCO. Konkursas bus dviejų turų. Užsiregistruoti pirmajam turui (mokestis 100 USD) reikėjo iki 1995 metų gruodžio 20 dienos. Mūsų žiniomis tai padarė specialiai susibūrusi grupė: Eugenijus Miliūnas - Simas, Vytautas Makaraitis ir Alvydas Steponavičius (visi iš Kauno).

I antrąjį turą bus atrinkti 25 projektai ir apdovanoti po 5000 USD. Galutiniai rezultatai paaiškės 1996 metų rugsėjo 2 dieną. Prizų įteikimas ir darbų parodos atidarymas 1996 metų rugsėjo 20 dieną, Bukarešte. Beje, gana įspūdingas yra premijinis fondas: pirmoji premija - 100.000 USD, antroji - 70.000 USD, trečioji - 50.000 USD, ketvirtoji - 40.000 USD, penktoji - 30.000 USD ir penkios paskatinamosios premijos po 10.000 USD.

Konkurso žiuri: Kenneth Frampton, Vittorio Gregotti, Dan S. Hanganu, Daniel Libeskind, Fumuko Maki, Josep Martorell, Claude Vasconi, Alexandru Beldiman, Sorin Gabrea, Crisan Popescu, Alexandru Sandu ir nariai - Barry Bergdoll, Krzysztof Chwalibog, Constantin Enache, Serban Nadejde.

BENDROJI DALIS

1. Nuostatai apibrėžia projektuojančių architektų atestavimo tvarką ir kriterijus.

2. Architektų atestavimo tikslas:

2.1. nustatyti kvalifikacinius reikalavimus projektuojantiems architektams;

2.2 skatinti juos gilinti savo teorines žinias, kokybiškai studijuoti kitų valstybių geriausių architektų darbo patirtį, gerai išstudijuoti Lietuvos Respublikos įstatymus, Vyriausybės nutarimus, normas ir taisykles;

2.3 siekti, kad savarankiškai projektuojantys architektai turėtų kvalifikaciją, garantuojančią jų profesinio darbo kokybę, kuri apsaugotų valstybės ir užsakovo interesus, gamtos bei istorinę aplinką, kultūros paveldo ir kraštovaizdžio vertybes nuo ne kvalifikuotos veiklos pasekmių.

3. Architektų atestacija patvirtina, kad architektas yra pasiruošęs rengti teritorinio planavimo ir urbanistikos arba pastatų ir statinių projektus; vadovauti specialistų grupei šiuos projektus ruošiant; vykdyti šių darbų statybos autorinę priežiūrą ir vadovauti autorinės priežiūros grupei; atlikti atitinkamų projektų ekspertizę ir vadovauti specialistų grupei, atliekančiai šių projektų ekspertizę; būti projekto autoriumi, projektavimo įmonės vyriausiuoju architektu; gali viešai ir pasirašydamas projektus vartoti vardą "atestuotas architektas".

Atestavimas vykdomas architektui pageidaujant pagal Programą, kurią paruošia Lietuvos architektų sąjunga ir tvirtina Lietuvos Respublikos statybos ir urbanistikos ministras.

Atestuotų architektų registro tęsinį rasite artimiausiuose numeriuose. Šiuo metu yra 480 atestuotų architektų, kuriuos ir siūlytume pasirinkti užsakant projektą. Beje, skaičius žymi licencijos numerį, raidė - projektavimo sritis. **A** - architektūra, **M** - nedidelės apimties pastatų architektūra, **P** - planavimas, **be** raidės - architektūra ir planavimas

UIA kviečia dalyvauti konkurse "Benedictus - 96" apdovanojimai gauti. Šis tarptautinis architektūros apdovanojimas buvo įsteigtas 1993 metais DuPont Worldwide ir teikiamas už stiklo plokštumų privalumų architektūroje atskleidimą.

Konkurse gali dalyvauti praktikuojantys architektai ir architektūros studentai iš viso pasaulio. Architektai kviečiami pateikti vieną iš realizacijų, kurioje naudojamos stiklo plokštumos. Studentai pateikia projektus, sukurtus specialiai tų metų sesijai užduota tema.

1996 metų tema studentams - Olimpinių žaidynių nacionalinis paviljonas Sidnėjuje.

Registracija iki 1996 metų kovo 8 dienos. Darbai pristatomi iki 1996 metų balandžio 2 dienos. Profesionalūs architektai registruojasi ir siunčia aplankus iki 1996 metų kovo 1 dienos.

Šiais metais yra įsteigtas specialus prizas už gausų stiklo plokštumų panaudojimą gyvenamųjų namų architektūroje.

Įsteigti trys prizai - 5000 USD, 2500 USD, 1500 USD ir trys paskatinamosios premijos po 500 USD kiekviena.

Žiuri: Dominique Perrault (Prancūzija)
Henri N. Cobb (JAV)
Randall Croxton (JAV)
Robert Berkebile (JAV)

Smulkesnė informacija ir registracija adresu:
ACSA/Du Pont benedictus Award
1735 New York Avenue NW
Washington DC 20006 USA
Tel.: (1.202)7852324 - Fax.: (1.202)6280448
Registracijos formas galite gauti Architektų sąjungos Vilniaus skyriuje (Kalvarijų 1).

ATMINTINĖ

Pageidaujančiam atestuotis architektui būtina:

1. Susipažinti su "Projektuojančių architektų atestavimo nuostatais".

2. Pateikti prašymą atestuotis pagal nustatytą formą Lietuvos architektų sąjungai (atitinkamam LAS zoniniam skyriui).

3. Atestacinės komisijos posėdžio metu išsiaiškinama:

a) koks architektas indėlis į statybos eigą autorinės priežiūros metu;

b) koks architektas požiūris į savo indėlį, kokie santykiai su projekto vadovais ir bendraautoriais;

c) koks architektas indėlis pateiktuose projektuose;

d) kaip architektas vertina savo indėlį į statybos eigą ir galutinį statybos rezultatą;

e) kiek naudos architektui davė darbas projektuojant ir statant aukščiau išvardintus pastatus ir statinius, teritorinio planavimo objektus;

f) kaip architektas panaudos įgytą patirtį savarankiškame darbe.

4. Išmanyti projektavimo ir statybos procesą reguliuojančius įstatymus ir normas.

5. Susipažinti ir veikloje vadovautis "Architektų profesinės etikos kodeksu".

6. Mokestis už atestavimą (dviejų nustatyto pragyvenimo minimumo dydžio) sumokamas prie LAS įkurtam centrui.

A R C H I T E K T Ų A T E S T A V I M O
R E G I S T R A S
Statybos ir urbanistikos ministerija

- 001 Algimantas Nasvytis** Lietuvos architektų sąjunga
Vilnius, tel.756483 Architektūra, planavimas.
- 002 Vytautas Čekanauskas** Vilniaus dailės akademija
Vilnius, tel.351711 Architektūra, planavimas.
- 003A Vytautas Dičius** Vilniaus technikos universitetas
Vilnius, tel.627991 Architektūra.
- 004 Aleksandras Lukšas** Statybos ir urbanistikos ministerija
Vilnius, tel.696512 Architektūra, planavimas.
- 005 Kęstutis Pempė** UAB "Jungtinės architektų dirbtuvės"
Vilnius, tel.463460 Architektūra, planavimas.
- 006 Kajetonas Jurėnas** Individuali projekt. firma "K.J."
Šiauliai, tel.35571 Architektūra.
- 007 Vytenis Rudokas** AB "Projekt. centras" ir V. Rudoko projektavimo biuras
Šiauliai, tel.35571 Architektūra, planavimas.
- 008 Eduardas Chlomauskas** UAB "Pastatas" Vilnius,
tel.618102 Architektūra, planavimas.
- 009 Arūnas Eduardas Pslaitis** UAB "Jungtinės architektų dirbtuvės" Vilnius, tel.611552 Architektūra, planavimas.
- 010 Algimantas Mačiulis** Vilniaus dailės akademija Vilnius,
tel.733734 Architektūra, planavimas.
- 011 Remigijus Jurėla** AB "Projektavimo centras" Šiauliai,
tel.36256 Architektūra, planavimas.
- 012 Jonas Barkauskas** AB "Projektavimo centras" Šiauliai,
tel.30700 Architektūra, planavimas.
- 013 Vytautas Nasvytis** Vilniaus dailės akademija Vilnius,
tel.619944 Architektūra, planavimas.
- 014 Tauras Paulauskas** UAB "Jungtinės architektų dirbtuvės"
Vilnius Architektūra, planavimas.
- 015 Gediminas Baravykas** UAB "Jungtinės architektų dirbtuvės" Vilnius, tel.741492 Architektūra, planavimas.
- 016 Leonardas Valtys** UAB "Forma" Vilnius, tel.226604
Architektūra, planavimas.
- 017 Gintaras Čaikauskas** VTU, BJ "Arch. linija" Vilnius,
tel.766597, 228942 Architektūra, planavimas.
- 018 Vytautas Brėdikis** Vilniaus dailės akademija Vilnius,
tel.737059 Architektūra, planavimas.
- 019 Gytis Ramunis** MSPI, UAB "Jungtinės architektų dirbtuvės" Vilnius, tel.614469 Architektūra, planavimas.
- 020 Kęstutis Kisieliū** UAB "Jungtinės architektų dirbtuvės"
Vilnius, tel.614469 Architektūra, planavimas.
- 021 Audronis Katilius** UAB "Paminklų restauravimo institutas" Vilnius, tel.615904 Architektūra, planavimas.
- 022 Leonilė Majerienė** UAB "Jungtinės architektų dirbtuvės"
Vilnius, tel.749622 Architektūra, planavimas.
- 023 Giedrė Teresėlė Dindienė** UAB "Jungtinės architektų dirbtuvės" Vilnius, tel.749622 Architektūra, planavimas.
- 024 Raimundas Arnas Dineika** Vilniaus technikos universitetas Vilnius, tel.631679 Architektūra, planavimas.
- 025P Aleksandras Jankauskas** UAB "Urbanistika" Vilnius,
tel.224779 Planavimas.
- 026 Nijolė Zubovienė** UAB "Paminklų restauravimo institutas"
Vilnius, tel.618026 Architektūra, planavimas.
- 027 Rasa Vasiliauskienė** Paminklotvarkos departamentas
Vilnius, tel.354081 Architektūra, planavimas.
- 028 Asta Zinaida Meškauskienė** UAB "Paminklų restauravimo institutas" Vilnius, tel.624894 Architektūra, planavimas.
- 029 Audronė Linauskaitė** UAB "Paminklų restauravimo institutas" Vilnius, tel.627193 Architektūra, planavimas.
- 030 Antanas Gvildys** UAB "Paminklų restauravimo institutas"
Vilnius, tel.624882 Architektūra, planavimas.
- 031A Rūta Irena Klimavičienė** UAB "Paminklų restauravimo institutas" Vilnius, tel.624810 Architektūra.
- 032 Giedrė Filipavičienė** UAB "Paminklų restauravimo institutas" Vilnius, tel.624890 Architektūra, planavimas.
- 033 Romas Noreikis** UAB "Jungtinės architektų dirbtuvės"
Vilnius, tel.479621 Architektūra, planavimas..
- 034 Kazimieras Regimantas Plyčiuraitis-Plyčius** UAB "Jungtinės architektų dirbtuvės" Vilnius, tel.618776 Architektūra, planavimas.
- 035 Raimondas Jarmalavičius** UAB "Jungtinės architektų dirbtuvės" Vilnius, tel.620459 Architektūra, planavimas.

Noriu padėkoti visiems, turėjusiems ypatingos kantrybės sulaukti pirmojo "Arkitekto" numerio, kuris, nepaisant lemtingos mums Akcinio Inovacinio katastrofos, vis tik pasirodė. Taip pat noriu padėkoti visiems medžiagiškai ar morališkai paremusiems leiding, o ypač: Valdui Balčiūnui, Gyčiui Karaliui, Jonui Paliui, Daivai Vyšniauskienei bei Architektų sąjungos žmonėms - Gintui Blažiūnui ir Marinei Bučienei (nuotraukoje).

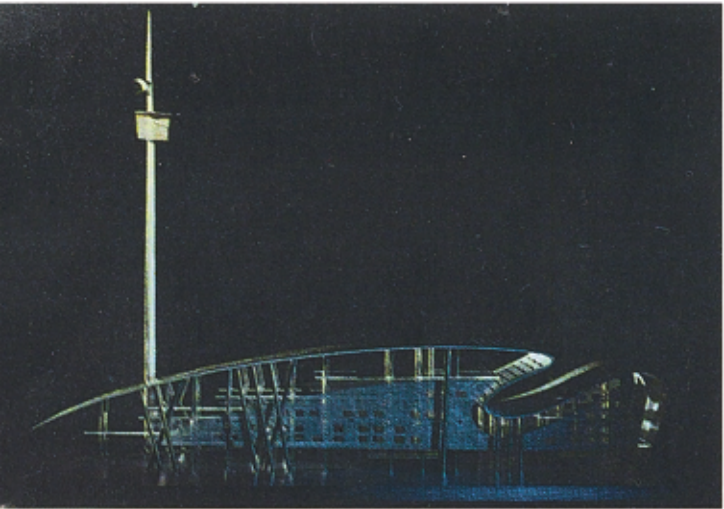
Redaktorius

Londono South Bank rajonas pasižymi pačia didžiausia kultūros įstaigų koncentracija Jungtinėje Karalystėje. Čia yra "Royal Festival Hall" rūmai. Konkurso šiam rajonui renovuoti nugalėtojas architektas Richard Rogers siūlo išplėsti ir rekonstruoti esamas kultūrinės įstaigas, formuoti naujas visuomenines zonas, kurti mišrų bei dinamišką kultūros ir turizmo centrą.

Suomių architektas Juha Leiviska apdovanotas Carlsbergo Architektūrinė premija - Carlsberg Architectural Prize. Žiuri, kurios sudėtyje buvo architektas Henning Larsen, kritikas Kenneth Frampton bei leidėjai Peter Davey ir Toshio Nakamura, pažymėjo gilių architekto profesinių dalykų išmanymą, jo projektuotus aiškių ir giliai apmąstytų formų pastatus, socialinių ryšių architektūroje supratimą. Premiją įteikė Danijos karalienė. Ko gero, 1991m. įsteigta Carlsbergo Architektūrinė premija (Carlo Jacobseno, Carlsbergo alaus daryklos įkūrėjo sūnaus, garbei) yra didžiausia pasaulyje (250.000USD) premija architektams. Ankstesnysis premijos laimėtojas - japonų architektas Tadao Ando.

Londono Tate galerijos (Tate Gallery) išplėtimo konkursą laimėjo šveicarų architektai Jacques Herzog ir Pierre de Meuron. Tate galerija įsigijo seną elektrinės pastatą kurį numatyta renovuoti ir paversti meno galerija, tuo pačiu pradedant šio apleisto rajono regeneraciją. Pramoninio pastato pavertimas galerija kainuos apie 100.000.000 svarų sterlingų. Galerija numatoma atidaryti 2000-aisiais metais. Minimalios priemonės, santūri architektūrinė išraiška, subtilus ryšys su senuoju elektrinės pastatu, esamos aplinkos respektavimas - šios projekto ypatybės lėmė galutinį konkurso žiuri pasirinkimą. Herzog ir De Meuron savo projekte siūlo niūrų pramoninį statinį paversti švytinčiu muziejumi, eksponatais ir architektūra traukiantį lankytojus. Kiti finalinio konkurso turo dalyviai: Tadao Ando, David Chipperfield, Rafael Moneo, OMA, Renzo Piano.

1995 metų premija "Praemium Imperiale" architektūros srityje apdovanotas architektas Renzo Piano, dirbantis Genujoje ir Paryžiuje. Jos dydis - 176.000USD. Įsteigta Japonų Meno fondo "Praemium Imperiale" skiriama įvairių sričių menininkams (tarp šių metų laureatų-anglių kompozitorius Andrew Lloyd Webber). Anksčiau šia premija apdovanoti I.M. Pei, James Stirling, Gae Aulenti, Kenzo Tange, Charles Correa. Žymiausi 1995-tųjų metų laureato darbai, lėmė žiuri sprendimą: Pompidou Centras Paryžiuje (su Richard Rogers) ir didysis Kansai Aerouostas Osakoje.

Tarptautinį konkursą Saltama prefektūros (30km nuo Tokijo) sporto ir pramogų centro projektui parengti laimėjo Ellerbe Beckett (JAV) kartu su Nikken Sekkei (Japonija). Tai 750.000.000 USD kainuosiantis kompleksas, kuriame mobilių sienų ir tribūnų pagalba 20.000 žiūrovų talpinančią krepšinio salę bus galima transformuoti į 30.000 vietų dengtą europietiško ir amerikietiško futbolo areną, 250.000 kv.pėdų pramogų ir kultūros įstaigų zonoje, juosiančioje dengtą stadioną, suprojektuoti restoranai, teatrai, Japonų Sporto Garbės salė, švietimo įstaigos. Komplexą numatyta baigti 1999 metais. Tarp konkurso dalyvių - Cesar Pelli, Kevin Roche, Jerde Partnership, Richard Rogers, Renzo Piano, Rem Koolhaas, Jean Nouvel, Arata Isozaki.

Britų muziejaus renovacijos konkursą laimėjo architektas Norman Foster. Muziejaus renovaciją numatyta užbaigti 2003-aisiais metais, 250-ties metų jubiliejaus proga. Savo projekte Norman Foster siūlo uždengti vidinį muziejaus kiemą ir panaudoti jį ekspozicijoms bei lankytojų aptarnavimo reikmėms.

Massimiliano Fuksas išgarsėjo savo ankstyvaisiais darbais 1980m. su Annamaria Sacconi Frosinono provincijoje, Italijoje. Bet ypač žymus tapo dėl savo vėlesnių pasiekimų Prancūzijoje. 50-ties metų lietuvių kilmės architektas Massimiliano Fuksas per trumpą laiką laimėjo keturis tarptautinius konkursus: tris architektūrinius-urbanistinius ir vieną tūrinį. Place des Nations rajone pastatų kompleksas tarptautinėms tarnyboms Ženevoje; buvęs fabrikas ir jo aplinka netoli golfo laukų Vienoje, visas rajono užstatymas vienoje kanalo krantinės pusėje Hamburge ir licėjus Altforville (Prancūzija). Šiuo metu M.Fuksas daugiau dirba Prancūzijoje nei gimtojoje Italijoje, kur jis yra mažiau populiarus.

Dominique Perrault. Prancūzijos Nacionalinė biblioteka. Galerija prie vidaus kiemo (viršuje) Fasado fragmentas (apačioje)

Massimiliano Fuksas. Pramonės ir prekybos rūmai Nime (Prancūzija). Maketas.

1995-ųjų metų kovo mėnesį Paryžiuje baigta Prancūzijos Nacionalinės bibliotekos pastato statyba. Jo projekto autorius architektas Dominique Perrault 1989m. laimėjo tarptautinį konkursą. Nuo konkurso iki statybos pabaigos praėjo tik šešeri metai - rekordiškai trumpas laikas tokiam milžiniškam ir sudėtingam kompleksui. Šis didžiulis pastatas, kurį sudaro keturios atverstas knygas primenančios knygų saugyklos bei milžiniškas cokolis - skaityklos su vidaus kiemu, yra vienas "Didžiųjų projektų", inicijuotų nesenai mirusio prezidento F.Miterano. Projektas, statyba ir baigtas pastatas susilaukė nemažai kritinių atsiliepimų, tačiau tai yra geras paprasto ir efektyvaus sprendimo pavyzdys. Pirminė pastato idėja realizuojant pastatą beveik nepakito.

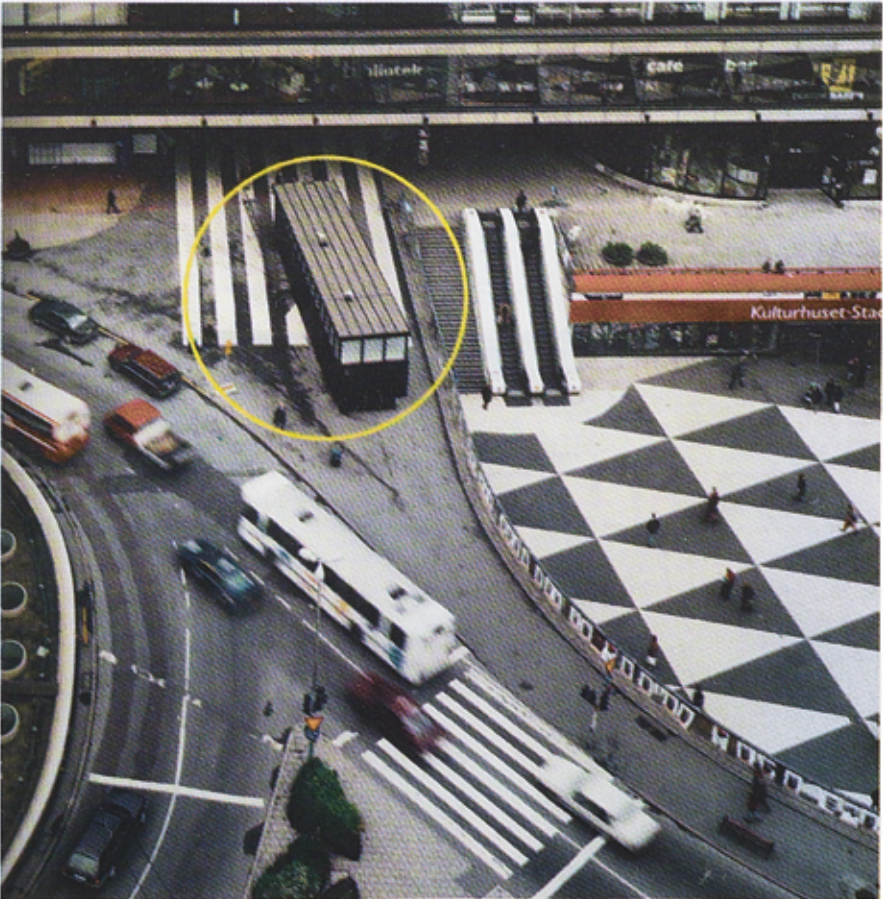
Ramybės sala Stokholmo centre

Japonų filosofija ir švedų dizainas susilydo į visumą, ir gyvenamasis pastatas tampa ramia būties sala didmiesčio chaose. Ramybės prieglobstis mieste - Villa Wabi Stokholme. Tvarka ir grožis. Tyla ir daiktų nebuvimas, kas taip žavi vakariečius. Suprojektuota taip, kad atitiktų tokius praktiškus reikalavimus, kaip masinė gamyba ir surenkamumas. Villa Wabi buvo pristatyta Marten Ceaesson, Eero Koivisto ir Ola Rune - trijų interjero ir baldų dizaino diplomantų iš Konstfack'o Stokholmo Nacionalinio menų, amatų ir dizaino koledžo - kaip jų diplominis darbas. Šis gyvenamosios statybos vienai šeimai pavyzdys, užimantis truputį daugiau nei 50 kvadratinį metrų, mėnesį buvo eksponuojamas chaotiškame Stokholmo centre.

Kelionės po Japoniją metu pasisėmę idėjų iš japonų architektūros, dizaino ir estetikos teorijos, trys jauni architektai, vadovaujami savo mokytojo profesoriaus Love Arben'o, visiškai naujai traktuoja problemą. Terminai "wabi" ar paprasčiau šaltas, ramus ir "sabi", reiškiantis elegantišką paprastumą, tapo jų dizaino pagrindu.

Taigi Villa Wabi yra urbanistinis eksperimentas bandymas įnešti dvasingumo į paviršutinišką nūdienos neo-funkcionalizmą, galbūt su viltimi įtikinti mus, kad "Existenz minimum" derinys su absoliučia kokybe yra ateities projektavimo pagrindas. Galima tai vadinti puritoniškumu (ši sąvoka kartais iškyla mūsų kasdiniame miesto gyvenime) bet išsaugoti šių 50 kvadratinį metrų ramybę ir tylą yra tikrai verta...

Stokholmo prekybinė miesto dalis, Sergel aikštė. Greta kultūrinio centro pastatyta Villa Wabi: iš surenkamų elementų, visiškai nelaidžių karščiui ir garsui. Vila yra apšviečiama eile matinio stiklo langų, esančių iškart po nuolaidžiu stogu. Įėjimas yra rampa, kuri pabrėžia perėjimą iš chaotiško išorinio pasaulio į saugią interjero rimtį.

"MAXIMOS" ADMINISTRACINIS PASTATAS

Kaune, A. Mickevičiaus gatvėje, statomas firmos "Maxima" administracinis pastatas. 1991m. architektai V. Kuliešius ir G. Natkevičius laimėjo užsakomąjį konkursą šio pastato projektui sukurti. 1992m. Lietuvos architektų sąjungos Kauno skyriaus surengtoje metinėje apžiuroje "Maximos" administracinio pastato projektas pripažintas geriausiu administracinių pastatų grupėje.

Po pastatų yra išsaugotas autentiškas XIXa. pabaigos skliautuotas rūšys. Jame suprojektuota kavine su baru. Pirmajame aukšte numatytos parduotuvių patalpos. Kiti trys aukštai ir mansarda skirti ofisui. Šių aukštų patalpos formuojamos panaudojant mobilius pertvaras ir baldus. Fasadų apdailai numatytas poliruotas juodas granitas, baltas ir spalvotas "Dryvit" tinkas, langams, vitrinoms ir erkeriui – anoduotas aliuminis su refleksiniais stiklais. Stogas yra uždengtas "Paroc" metalinėmis stogo plokštimis.

Šiuo metu dėl lėšų stygiaus objektas konservuotas.

ADRESAS : A. Mickevičiaus g. 27, Kaunas
UŽSAKOVAS : Firma "Maxima"
PROJEKTUOTOJAS : Projektavimo centras "Statyba"
AUTORIAI : Vaidotas Kuliešius, Gintautas Natkevičius
KITI PROJEKTUOTOJAI : Udrėno grupė, A.Revento grupė, A.Sakalauskas
DATOS : 1991-92 projektavimas, 1992 statybos pradžia

Statybų ir maketo nuotrauka (apačioje)

"LIETUVOS RYTO" REDAKCIJOS PRIESTATAS

Redakcijos priestatas suprojektuotas kvartalo viduryje prie Gedimino prospekto, gana sudėtingoje situacijoje. Vos išryškėjus erdviniam pavidalui, įsikišo "architektūrinė kritika". Kaip niekad aktyviai šį kartą ir visai be reikalo...

ADRESAS : Gedimino pr. 12a, Vilnius
UŽSAKOVAS : UAB "Lietuvos rytas"
PROJEKTUOTOJAS : Firma "AZ architektai"
AUTORIAI : Alfredas Žalys, M.Šipila
KONSTRUKTORIUS : L.Roškus
RODIKLIAI : 242m², 1.068m³, 0,4mln. Lt
DATOS : 1995 projektavimas, 1995 statybų pradžia

CENTRINIO GASTRONOMO REKONSTRUKCIJA

Yra nuomonių, kad tokios parduotuvės Vilnius dar nėra matęs. Baigiami ruošti darbo brėžiniai ir kovo pradžioje turėtų prasidėti statybos veiksmai.

ADRESAS : Gedimino pr. 24, Vilnius
UŽSAKOVAS : UAB "Centrinis gastronomas"
PROJEKTUOTOJAS : BJ "Jungtinės pajėgos"
AUTORIAI : Audra Kaušpėdienė, Gintautas Kažemėkas (dizainas)
DATOS : 1995-96 projektavimas

INDIVIDUALUS GYVENAMASIS NAMAS

Saikingų formų, atvirai suomiškos architektūros statinys, kokių itin reta mūsų gyvenamojoje statyboje. Pavasarį objektas ko gero bus baigtas įrengti.

ADRESAS : Neries krantinė, Vilijampolė, Kaunas
PROJEKTUOTOJAS : VTU Mokslo institutas "Kompozitas"
AUTORIAI : Gintaras Čiūkaskas, Rolandas Palekas
KONSTRUKTORIUS : Balys Valiūnas
RANGOVAS : Kęstutis Mišeikis
DATOS : 1994 projektavimas, 1995 statybų pradžia

Maketo nuotrauka, gatvės fasadas

IEVOS SIMONAITYTĖS VIEŠOJI BIBLIOTEKA

ADRESAS : H.Manto 25, Klaipėda
UŽSAKOVAS : LR Kultūros ministerija
PROJEKTUOTOJAS : AB "Miestprojektas"
AUTORĖ : Neringa Blaževičienė
KONSTRUKTORĖ : Violeta Simonavičiūtė
KITI : Paulius Naruševičius (maketas)
DATOS : 1994-96 projektavimas, 1996 vasarą statybų pradžia

1995m. Lietuvos architektų sąjungos Kauno skyriaus surengtoje metinėje apžiuroje projektas pripažintas geriausiu visuomeninių pastatų grupėje.

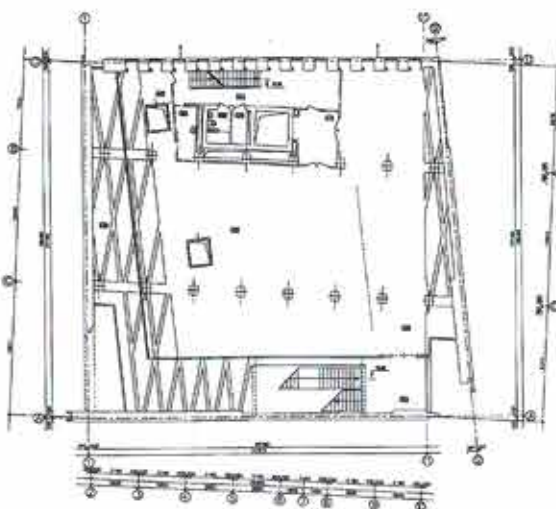
Maketo nuotraukos

KOMERCINIS-KULTŪROS CENTRAS "SKAISTĖ"

Laukia statybos įdomus projektas. "Skaistės" centras pratęs žymių Kauno visuomeninių objektų grandinę V.Krėvės prospekte: "Rėda" (arch. E.Miliūnas - Simas), "Viešnagė" (arch. K.Kisieliūsis).

ADRESAS : V.Krėvės pr., Kaunas
UŽSAKOVAS : UAB "Skaistė"
PROJEKTUOTOJAS : E.Miliūno studija
AUTORIAI : Eugenijus Miliūnas - Simas, Dalia Paulauskienė
KONSTRUKTORIUS : Vaidas Strazdas
KITI : Vytautas Čalka (kompiuteriai)
RODIKLIAI : 22.000m²
DATOS : 1994 projektas

Ketvirto aukšto planas
V.Krėvės prospekto perspektyva (naktinis vaizdas)

SALIZIEČIŲ INSTITUTO CENTRAS - BAŽNYČIA

Po ilgų svarstymų ir blaškymosi pradėta bažnyčios komplekso statyba (prie Vilniaus-Kauno geležinkelio) neišvengė tam tikrų nuostolių: supaprastinta architektūra, atsisakyta įdomių detalių. Ji nebebus tokia, kaip maketo nuotraukoje (apačioje).

ADRESAS : Marių g., Palemonas, Kaunas
UŽSAKOVAS : Saliziečių instituto centras
PROJEKTUOTOJAS : UAB "Kauno atikas"
AUTORIUS : Gediminas Jurevičius
KONSTRUKTORIUS : N.Girčys
DATOS : 1990-96 projektavimas ir statyba

ŠVENTO KAZIMIERO BAŽNYČIA ALEKSOTE

Interjero fragmentas. Kupolas.

Šv. Kazimiero bažnyčia Aleksote statoma sunkiai, kaip ir kitos bažnyčios. Nuolat stinga lėšų, todėl parapijos klebonas J. Kavaliauskas dažnai organizuoja talkas paprastesniems darbams atlikti. Aštuonkampis planas, kuklus mastelis, dėkingas sklypas (šlaito ketera) - galima tikėtis įdomaus statinio bei tiesmuko monumentalumo ir oficialumo, kas taip dažna Lietuvoje.

ADRESAS : Aleksotas, Kaunas
UŽSAKOVAS : Kunigas J. Kavaliauskas, parapija
PROJEKTUOTOJAS : A. Kančo projektavimo studija
AUTORIUS : Algimantas Kančas
KONSTRUKTORIUS : A. Byla
RANGA : Ūkio būdu
DATOS : 1991 projektavimas, 1992 statybų pradžia

Briaunoto kupolo viršuje bus sumontuotas žibintas - karūna. Kol kas jis laukia galingo krano.

Klebonas J. Kavaliauskas (kairėje) aiškina atsitiktiniam praeiviui statomos bažnyčios koncepciją

Pastatas suprojektuotas gražiame Vilniaus m. skverelyje, Kalinausko ir Mindaugo g-vių sandūroje. Čia buvo išlikęs pseudogotikinės architektūros namelis, statytas apie 1910 metus. Rekonstruojant šį pastatą ir prijungiant prie jo naująją dalį (centrinę laiptinę ir tapybos studijas), suformuotas naujas tūris, atitinkantis užsakovo poreikius.

Atlikus archeologinius tyrinėjimo darbus užstatomos teritorijos ribose, atkasti senieji čia buvusio užstatymo pamatai, kurių fragmentai eksponuojami rūšio lygyje. Rengiant projektą, buvo rekomenduojama laikytis buvusio užstatymo kontūro, rekonstruojant esamą eklektinį pastatą ir jo aplinką, pritaikant gyvenamajai funkcijai. Ovalinės formos "mini" kiemelio deka komponuojamas ir išsaugomas restauruojamo pastatėlio stilingas frontonas. 1992m. buvo atliktas miesto kvartalo tarp Kalinausko ir Basanavičiaus g-vių detalaus suplanavimo projektas (arch. A. Gučas). Šios vietos erdviniam - tūriniame sutvarkyme išskiriamas kuklus skverelis, o pastatai, kiek atitraukti nuo gatvių, erdviškai suformuoja kampinį užstatymą, jungiant K. Žoromskio namą - dirbtuvę su pastatu Kalinausko 14 per intarpą - siūlomą kultūrinės paskirties objektą. Skverelį planuojama papildyti skulptūromis ir šią teritoriją sutvarkyti vieningai, atkuriant buvusios posesijos [valdos] erdvinę struktūrą.

AB "ACHEMA" VESTIBULINĖS ERDVĖS ĮRENGIMAS

ADRESAS : AB "Achema", Jonava
UŽSAKOVAS : AB "Achema"
PROJEKTUOTOJAS : Firma "Trio"
AUTORIUS : Valdas Klimavičius
MAKETAS : Valdas Klimavičius
DATOS : 1995.09 projektinis pasiūlymas, 1996 darbo projektas

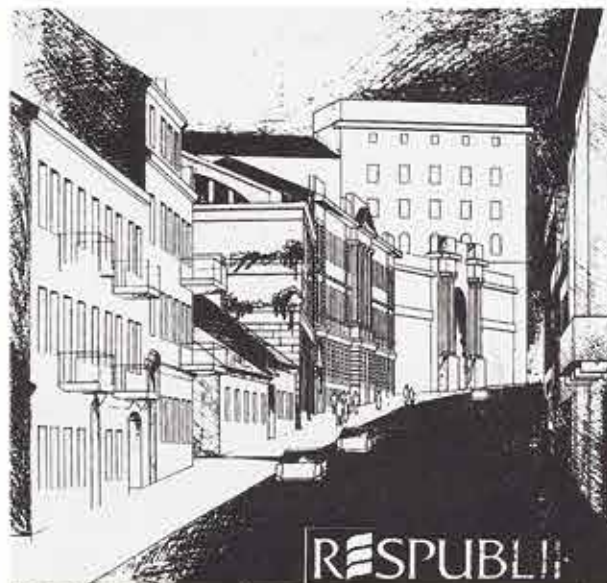
Maketo M1:33 nuotraukos. Fotografas S. Saladūnas

"RESPUBLIKOS" PASTATAS

Suprojektuotas stambus kompleksinis pastatas su dengtu pasažu į J. Basanavičiaus gatvę. Jį sudaro: prekybinė zona, kavinė, ofisai, viešbutis, požeminis garažas, ūkinis blokas. Objektas struktūriškai atnaujins kvartalo interjerą.

ADRESAS : J. Basanavičiaus g., Vilnius
UŽSAKOVAS : UAB "Respublika"
PROJEKTUOTOJAS : Firma "Vilniaus Archprojektas"
AUTORIAI : Kęstutis Kisieliūnas, Kęstutis Pempė, Gytis Ramonis
KONSTRUKTORIUS : A. Vaškevičius
RODIKLIAI : 5.410m², 28.500m³
DATOS : 1993 projektas

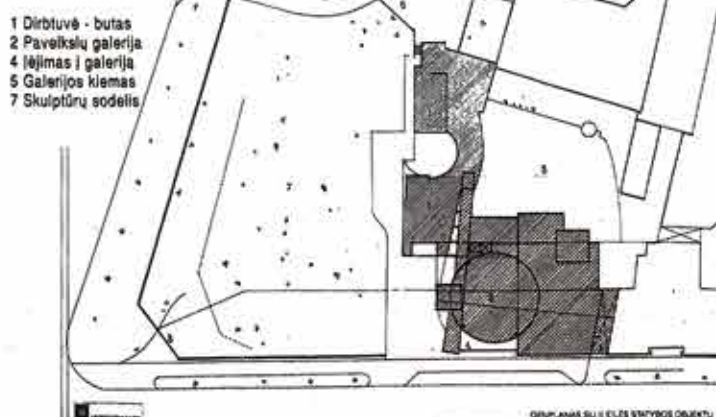

J. Basanavičiaus g. perspektyva

Pastato pjūvis

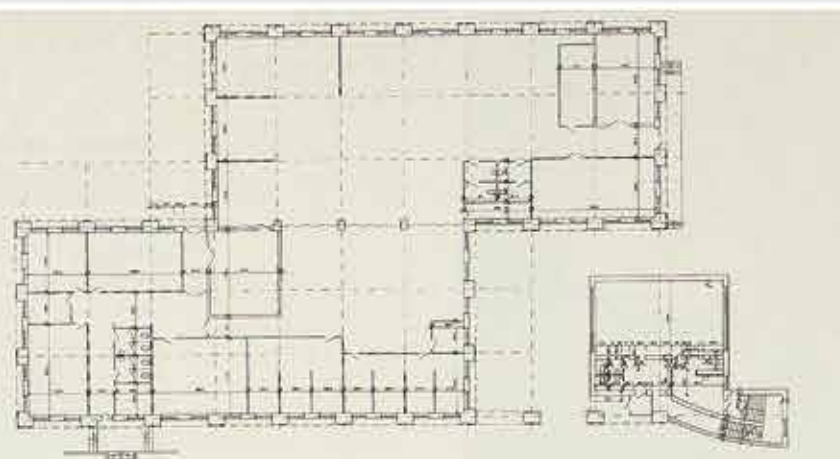
DAILININKO KAZIMIERO ŽOROMSKIO GYVENAMASIS NAMAS IR KŪRYBINĖ DIRBTUVĖ

ADRESAS : K. Kalinausko 12, Vilnius
UŽSAKOVAS : Kazimieras Žoromskis
KONTRAKTORIUS : Senamiesčio restauravimo direkcija
PROJEKTUOTOJAS : Firma "Architektūros paletė"
AUTORIAI : Leonidas Merkinas, Saulius Šarkinas
KONSTRUKTORIUS : K. Ževno
RANGOVAS : Firma "Ratmilė"
RODIKLIAI : 412m², 2.890m³
DATOS : 1989-95 projektavimas ir statyba

Pirmo aukšto planas

ADRESAS : Ateities g., Vilnius

UŽSAKOVAS : Lietuvos-Vokietijos BJ "EMH Elgama"

PROJEKTUOTOJAS : UAB "Urbis"

AUTORIAI : G.Baravykas, G.Baranauskas, G.Bazaras,

E.Petroška, D.Lasauskienė

KONSTRUKTORIUS : V.Segalis

RANGOVAS : UAB "Veikmė"

DATOS : 1992.09 - 1993.11 [projektavimas ir realizavimas]

EMH ELGAMA GAMYBINIS PASTATAS IR SVEČIŲ NAMAI

ADRESAS : Studentų miestelis, Kaunas

UŽSAKOVAS : V.Šimoniūčio individuali įmonė

PROJEKTUOTOJAS : BJ "Jungtinės pajėgos"

AUTORĖ : Audra Kaušpėdienė

DAILININKAS : Eimutis Markūnas

RANGOVAS : BJ "Jungtinės pajėgos"

DATOS : 1994 projektavimas, 1994-95 realizavimas

PICERIJA "PIZZA JAZZ"

ADRESAS : Basanavičiaus g., Biržai

UŽSAKOVAS : LTSR Kultūros ministerija

PROJEKTUOTOJAS : MSPI Kauno filialas

AUTORIUS : Evaldas Barzdžiukas

KONSTRUKTORIUS : Violeta Simonavičiūtė

DAILININKAS : Kęstutis Grigaliūnas (sgrafitas interjere)

RANGOVAS : Biržų TSO

RODIKLIAI : 1.500m², 14.000m², 2 mln. rublių

DATOS : 1987-88 projektavimas, 1988-92 realizavimas

BIRŽŲ Miesto KULTŪROS RŪMAI

Viena iš nedaugelio liuteronų bažnyčių Lietuvoje. Statybą inicijavo vokiečių bendruomenė. Greta – garsiosios Rasos. Bažnyčios interjeras palaipsniui šviesėja link altoriaus. Duominuoja išryškintas kiljuoto medžio konstruktyvas.

ADRESAS : Rasų g., Vilnius

UŽSAKOVAS : Vilniaus Naujoji apaštalų bažnyčia

PROJEKTUOTOJAS : UAB "Numas"

AUTORIAI : Marius Šaliamoras su Vytautu Nasvyčiu

KONSTRUKTORIUS : Viktoras Ražaitis

RANGOVAS : UAB "Varėna"

DATOS : 1992 projektavimas, 1993-94 realizavimas

NAUJOJI APAŠTALŲ BAŽNYČIA

ADRESAS : Kauno g. 6, Panevėžys
 UŽSAKOVAS : "Vakarų bankas"
 PROJEKTUOTOJAS : Firma "Trio"
 AUTORIS : Valdas Klimavičius,
 interjero bendraautorius Ž. Lipskis
 KONSTRUKTORIAI : Jonas Susnys, Rasa Sipavičienė
 RANGOVAS : AB "Piniava"
 RODIKLIAI : 1.400m²
 DATOS : 1994 projektavimas, 1995 realizavimas

"VAKARŲ BANKO" PANEVĖŽIO SKYRIUS

1995m. Lietuvos architektų sąjungos Kauno skyriaus surengtoje apžiuroje "Geriausia metų realizacija" šis pastatas pripažintas geriausiu gyvenamųjų namų grupeje.

ADRESAS : Minties rato / V. Kudirkos g., Kaunas
 PROJEKTUOTOJAS : G. Natkevičiaus individuali įmonė
 AUTORIS : Gintautas Natkevičius
 KONSTRUKTORIAI : A. Stakėnas, N. Girčys
 KITI PROJEKTUOTOJAI : G. Liubarskienė, R. Andrejeva
 RANGOVAS : UAB "Naujapilė"
 DATOS : 1993-94 (projektavimas ir realizavimas)

INDIVIDUALUS GYVENAMASIS NAMAS

ADRESAS : Justiniškių 64, Vilnius
 UŽSAKOVAS : Prekybos namai - galerija "Justė"
 PROJEKTUOTOJAS : Firma "Larsa"
 AUTORIS : R. Perkauskas, S. Malikėnas, E. Gūzas
 D. Kesminaitė (interjerai)
 KONSTRUKTORIUS : V. Šcerbavičius
 RANGOVAS : genrangovas UAB "Mūras", UAB "Dekoras"
 RODIKLIAI : 63.000m³
 DATOS : 1991-93 projektavimas, 1992-95 realizavimas

...mikrorajone buvo projektuojami požeminiai garažai, tačiau "užkliuvo" Vilniaus savivaldybėje, - per geras sklypas. Garažų kooperatyvas susirado partnerį - "Justė & Co." Ta pati komanda suprojektavo antstatą - visuomeninį centrą, kuris ir realizuotas. Nera to mažo, kuris neišaugtų į didelį. Statybos tęsiasi...

MEDŽIAGOS : fasado apdaila - MAKELA METALS, grindų dangą - BUCHTAL, SALONI, SUOMEN GRANIITIKESKUS, PLASTIK FORMO, lubos - LAUTEX

KOMPLEKSIŠKĖS PASKIRTIES PASTATAS "JUSTĖ"

ADRESAS : Lazdijų pasienio kontrolės postas
 UŽSAKOVAS : UAB "Cinija"
 KONTRAKTORIAI : R. Meška, S. Rumiancevas
 PROJEKTUOTOJAS : Architektų biuras "Vilius ir partneriai"
 AUTORIAI : Vidas Vaksmanas, Vilius Adomavičius, Vida Vyšniauskienė (interjerai)
 KONSTRUKTORIUS : Gracijonas Povydis
 KITI PROJEKTUOTOJAI : "Litofinn service"
 RANGOVAS : Firma "Vilpaksa" (Druskininkai)
 DATOS : 1993 projektavimas, 1994-95.12 realizavimas

MOTELIS IR "NESTE" DEGALINĖ

MEMORIALAS LIETUVOS LAISVĖS GYNĖJAMS

ADRESAS : Antakalnio kapinės, Vilnius
SKULPTORIUS : Stanislas Kuzma
ARCHITEKTAI : Marius Šaliamoras, Juras Balkevičius
DATOS : 1993-94 konkurso I ir II etapai, 1994-95 realizavimas
Atidengtas 1995 lapkričio 1d.

Genplanas

Į "Bioknotą" tiesiog įsmuko itin iškilus lietuvių Liongino Šepkos vieno iš testamentų, surašyto 1954m. balandžio 17d., ištrauka: "Išdirbiniai tokie: Jėzaus atvaizdai, Marijos atvaizdai, knygos, saulės, žvaigždės, gėlės, paukšteliai, lenciūgai ir kitokie įvairūs išdirbiniai, ornamentai ir dar tekstų arba žodžių iki tūkstančio. Arkitektūros svoris arba kiekis siekia iki vienos tonos. Arkitektūros darbai ir darbo sąlygos iki dviejų šimtų tūkstančių rublių. Žemiau pasirašo pilietis architektas Lionginas Šepka."

Šiame ir kituose puslapiuose tęsiame "arkitektūros išdirbinių" ekspoziciją...

PREZIDENTO K. GRINIAUS PALAIKŲ ŠARVOJIMAS LR SEIMO RŪMŲ VESTIBULYJE

ARCHITEKTAI : Juras Balkevičius kartu su Vytautu Nasvyčiu
1994 ruduo (projektavimas ir realizavimas)

1994-ųjų rudenį buvusio Lietuvos prezidento K. Griniaus palaikai iš JAV buvo parvežti perlaidojimui į Tėvynę. Seimo rūmuose surengtas tautos atsisveikinimas su velioniu. Architektai sukūrė interjerą specialiai šiai iškilmingai progai, kuris esmingai pakeitė rūmų vestibulį.

LAZDYNŲ PELĖDA

Vilniuje, skvere prie Arklių gatvės 1995-ųjų lapkričio pabaigoje atidengta Dailės, Matulaitės skulptūra "Lazdynų Pelėda". Architektai Rimantas Buivydas ir Juras Balkevičius. Skulptūra atlieta iš bronzos Taline, darbus atliko UAB "Vilsta" ir "Daila".

S. Plutskis

PAMINKLAS FRENKUI ZAPAI

Besibaigiant 1995-iesiems Vilniuje, K. Kalinausko gatvės skverelyje (prie Aukštųjų mokyklų poliklinikos) atidengtas paminklas garsiajam Frenkui Zapai. Skulptorius Konstantinas Bogdanas, architektas Valdas Ozarinskas. Frenkas Zapa ateidamas į Vilnių, sukėlė tiek įvairaus triukšmo, kas beje, buvo būdinga velioniui.

INSTALIACIJA "SKYLĖ"

ADRESAS : Angelo aikštė, Alytus
RĖMĖJAS : Soroso šiuolaikinio meno centras
AUTORIAI : Kęstutis Lupeikis, Ričardas Nemeikšis ("Angis")
RANGOVAS : Lietuvos - Ispanijos BJ "Volmeta"
MATMENYS : 10x3x2 (H) m
DATA : 1995 rugpjūčio 25-30d. (realizacija)

Ejimas per "Gimimo kanalą", išėjimas - "gimimas", patenkant į naują aplinką, kitokią negu buvo anksčiau. Šiai situacijai būdingas šokas, baimė - gimimo trauma. Instaliacijoje meninės raiškos priemonėmis siekiama modeliuoti ir tyrinėti "gimimo traumą".

GALI BŪTI, KAD JŪS PASIRINKSITE BŪTENT MŪSŲ LEIDINĮ SAVO FIRMOS REKLAMINEI KAMPANIJAI REALIZUOTI. TUO ATVEJU JŪSŲ LAUKIA DĖMESYS IR PROFESIONALUS BENDRADARBIAVIMAS. IŠLAIDOS REKLAMAI NETAPS "ATLIEKAMŲ PINIGŲ IŠMETIMU", TAČIAU BŪDŲ JŪSŲ FIRMAI UŽDIRBTI TIKRUS PINIGUS.

ARKITEKTAS

4001 374	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 375	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 376	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 377	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 378	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 379	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 380	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 381	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 382	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 383	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 384	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 385	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 386	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 387	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 388	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 389	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 390	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 391	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 392	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 393	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 394	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 395	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 396	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 397	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 398	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 399	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)
4001 400	Selkė, V. (Lietuva) / Selkė, V. (Lietuva)

MŪS RASITE KAUNE, M. DAUKŠOS 53-1 ARBA TEL./FAXSAS (27) 20 62 88, ARBA TEL./FAXSAS (22) 62 06 70

AUDRIUS AMBRASAS

Skyrelyje "Galerija" bandysime pristatyti iškilnesnių mūsų laikų autorių kūrybą, subjektyviai parinkti atskirus kūrinius ir trumpai juos anonsuoti chronologiška tvarka. Visi žemiau pasitaikantys bandymai susisteminti tėra tik galerininko asmeninis požiūris į šį reikalą ir mėginimas kuo išsamiau atskleisti tikrąjį šio straipsnio kaltininką, "Galerijos" svečių, architektą kūrėją. Taigi, pradėdame raide A.

Audrius Ambrasas, gimęs 1962m. spalio 20-tąją Vilniaus mieste. 1980 metais įstojo į VSI Architektūros fakultetą, o 1985 m. jį sėkmingai baigė. Tai buvo generalinių sekretorių šarvojimo, sauso įstatymo ir perestroikos gimimo metai, laikmetis, savotiškai inspiravęs postmodernios idėjos įsigalėjimą mirštančios LTSR architektūroje. Būtent tuo metu susiformavo paskutinė šio šimtmečio lietuviškos architektūros klasikų karta, modernaus itališko istorizmo kalba sudariusi atsvarą suomių - karelių kryptiai.

Dar studijų metais Audrius Ambrasas kartu su Gintaru Čaikaušku ir Audriu Karaliumi stovėjo prie SIKON'o (Studentų Idėjų Konkurso) lopšio, kuris tapo postmodernizmo idėjų generavimo ir studentų saviraiškos vieta. Maiklo Greivso, Hanso Holeino, Džeimso Stirlingo projektai ir realizacijos, patiems jų autoriams buvę tik tarpinės stotelės, visgi paliko neišdildomą pėdsaką tolesnėje jaunųjų Lietuvos architektų kūryboje. 1980-88-ieji lietuviško postmodernizmo spindesio metai. 1987 m. įvyksta pirmoji Baltijos šalių jaunųjų architektų trienalė, kurioje lietuviai tradiciškai bando pranokti mažuosius suomių brolius estus, aiškiai atskleidžia lietuviškojo postmodernizmo bruožus: formalizmą, plano schematiškumą, simbolinę, dažnai nelanksią fasado plastiką (išimtis tai tik patvirtino), iš kurios kiekvienas vaduojasi pagal išgales, pasitelkdamas tipiškas stiliaus detales. Interjere išsivirauja apvalios kolonos, lenkti laiptai, veidrodės, "klietkos" ir samanelės. Tai iš dalies nulėmė skurdi techninė bazė, autorių fantazija, užsakovo piniginė, Anykščių asbocementiniai vamzdžiai ir, matyt, lietuvių polinkis į romantiką. Štai šiuo nepaprastu metu ir susiformavo savitas architektas Audrius Ambrasas.

1987m. kartu su Mariumi Šaliamoru suprojektuotas Prienų r. Medžionių kojų sveikatingumo kompleksas turi visus anksčiau minėtos mokyklos bruožus, be to, išsiskiria architektūrine išraiška ir išbaigtumu.

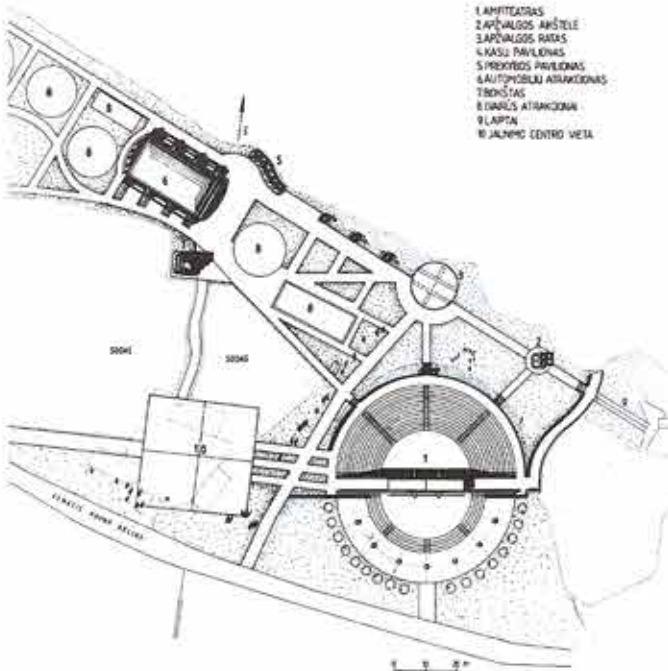
1988 m. dalyvauta ČSSR, Žilino mieste, organizuotame jaunųjų architektų konkurse, kur kartu su Sauliumi Šimelioniu tapta laureatais. Tai buvo posūkis į konkursų "konjunktūrą" - 1989 m. dalyvauja Varnoje, Bulgarijoje, vykusiame konkurse, kuriame su Sauliumi Daniumi ir Kęstučiu Lupeikiu (nūnai žinomu tapytoju) užėmė II vietą, o 1990 m. Italijoje, Milane, kartu su S. Daniumi dalyvavo konkurse "Dizaino centras apleistame karjere" ir buvo pagirti vynu.

1989 m. parengia detalų Alytaus Jaunimo parko suplanavimo projektą, kuriame pagal paties sukurtą scenarijų realizavo kūrybines aspiracijas. Sudėtingus techninius sprendimus parengė inžinierius - poetas Jakovas Mendelevičius. Deja, projektas taip ir liko iki galo neįgyvendintas, nors savo užmoju ir detaliumi išbaigtumu beveik prilygo garsiai ano meto parko Le Villet realizacijai (Džūkijos sostinei pritrūko kantrybės ir lėšų).

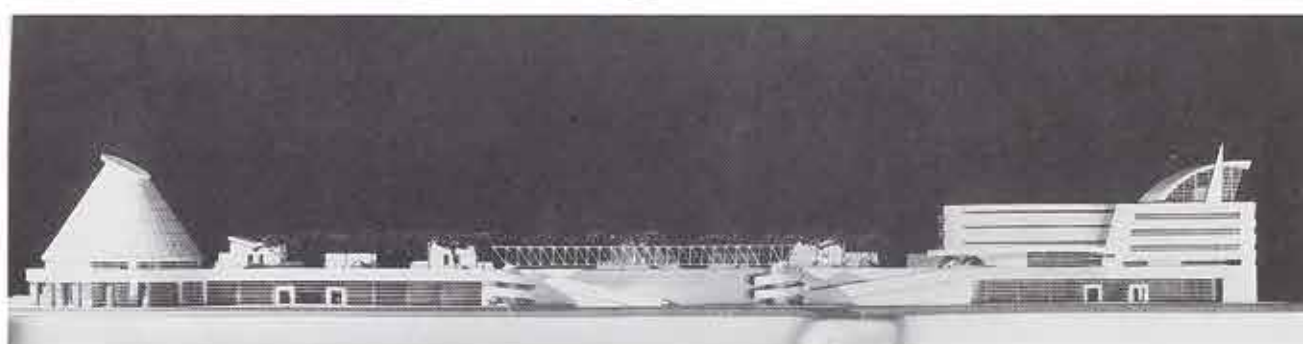
1990 m. suprojektuotą gyvenamojo namo kompleksą Riešėje būtų galima laikyti brandžiausiu šio periodo autoriaus kūriniu. Nuo pagrindinio įvažiavimo pusės sklypo užstatymą formuojantis išstėtas pagaibinių patalpų korpusas - silpniausia šios realizacijos vieta. Bet nesigilindami į pernelyg suarkintą įvažiavimą, judame gilyn ir atsiduriame labai neblogame postmodernistiniame kine - apvalus tūris įkirstas į stačiakampį, šlaitinis stogas šalia sutapdinto, o ant pastarojo, už stilingo karnizo - apžvalgos aikštelė. Fasadai vykusiai skaidomi įvairių formų langais, o saikingai naudojamos stiliaus detalės jų neperkrauna. Stiklinis baseino - galerijos tūris apjungia komplekso gyvenamąją dalį su miniatiūrine pirtimi, kartu

SIKON, tema "Nuotaikų sodas". Konkursinis projektas 1985m. Maketas.

Alytaus Jaunimo parko atrakcionų komplekso detalus išplanavimas. Projektas 1987m. Pastatytas automobiliukų paviljonas ir bokštas.

Vilniaus Centrinės universalinės parduotuvės išplėtimas ir laiptai. Projektas 1992m., statybos pradžia 1994m. Maketas (viršuje). Komercinis kompleksas Panevėžyje, konkursinis projektas 1990m., kartu su G.Klimavičiumi. Maketas (apačioje).

Audrius Ambrasas firmos darbuotojų draugijoje. Fone - K.Lupeikio "Kryžiaus kelio stotis".

Medžionių kojų sveikatingumo centras Prienų raj. Kartu su M.Šaliamoru. Projektas 1987m. Nepastatytas.

Individualus gyvenamasis namas Vilniuje. Projektas 1991m. Statomas.

Alytaus Jaunimo parko atrakcionų kompleksas. Amfiteatro maketas.

Pastato Vilniuje, Gaono g. 7, rekonstrukcija, įrengiant STIKLIŲ viešbutį. Projektas 1992-94m. Architektūriniai tyrimai - Rimas Valeckas, konstruktorius Jakovas Mendelevičius. Statybos pradžia 1992m. (genrangovas R.Vieschnickas). Užsakovas UAB STIKLIAI.

Pagrindinis fasadas iš Gaono gatvės

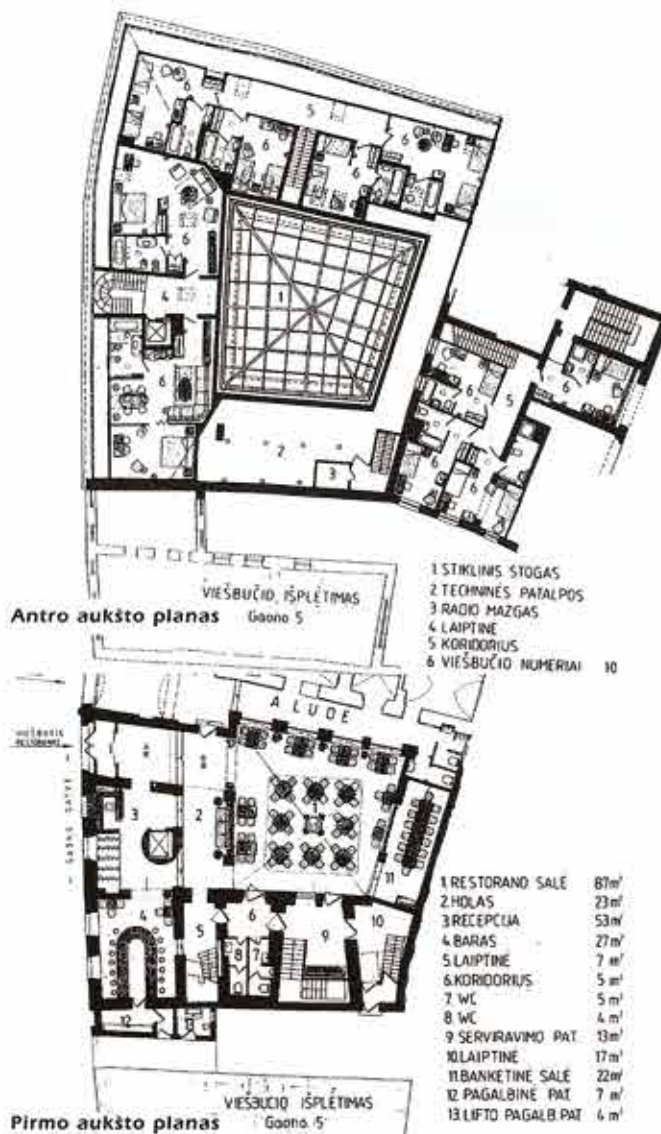

Restoranas PONIŲ LAIMĖ Vilniuje, Gedimino prospekte. Interjero projektas 1994m. Įrengtas 1994m. Užsakovas UAB STIKLIAI. Pakabinamos lubos - LAUTEX, šviestuvai - ANDY THORNTON, kėdės, minkštasuoliai, baras, medinės detalės - KRC INTERIOR (viršuje).

Stiklinio stogo karkasas buvo sumontuotas "gatvėje" 1993m.

Vidaus kiemo stiklinis stogas - ko gero pirmasis Vilniaus senamiestyje. Pagamino ir sumontavo LANSILASI OY (kairėje).

Individualus gyv. namas Riešėje, Vilniaus raj. Projektas 1990m. Statyba 1991-95m. Priekyje stovintis ūkinis pastatas formuoja uždara kiemą, į kurį patenkama per "bromą".

Lauko keramika - BUCHTAL, įėjimo durys - VIITAPUU, langai - KARVIA GROUP OY (aliuminis+medis), garažo vartai - HORMANN.

V.Kudirkos muziejus Kudirkos Naumiestyje, Šakių raj. Konstruktorius Algis Jankus. Projektas 1992m., statybos pradžia 1993m. (AB ŠAKIŲ STATYBA). Užsakovas Vinco Kudirkos fondas. Muziejaus statyba (dešinėje).

sudarydami vieningą įvairiasvorių tūrų ansamblį (leiskime sau pavartoti šią sąvoką).

1991m. suspėjo sudalyvauti lietuviškojo postmoderno agonijoje - paruošia V. Kudirkos muziejaus Kudirkos Naumiestyje projektą. Sėkmingai parinktas mastelis ir santūri, vietinį kontekstą atitinkanti fasado architektūrinė išraiška dar ir dabar kovoja su realizacijos laiku, deja, ne savo naudai.

1990 m. audringos ekonomikos laikotarpiu kartu su Gintaru Klimavičiumi dalyvauja komercinio komplekso architektūrinių pasiūlymų konkurse Panevėžyje, bet novatoriška architektūra neįveikė komisijos provincialumo ir konjunktūros.

1992 m. pirmą kartą po stiklo piramidės paslepia mylimo senamiestio kiemą - būsimas "STIKLIŲ" restoranas ir viešbutis. Pralaužti ledai nepajudėjo iki šiol - minetas atvejais taip ir lieka vienintelis "aisbergas" Vilniaus senamiestio stogų jūroje.

1993 m. gyvenamojo namo Nugalėtojų g. Vilniuje realizacija buvo pripažinta geriausia 1994 metais vykusioje apžibūroje "Architektai - Vilniui". Žemo cokolio, 1-2 aukštų, su išraiškingu plokštumų suskaidytu stogu (mansarda), vyraujančių horizontalių ir vykusios fasado plastikos dėka minetas statinys organiškai įsilieja į lenkiškų Nemenčinės pušų ritmą. Sėkmingai panaudotas, nūnai tapęs madingu dailylentėmis padengtų plokštumų kaitaliojimas su lygiais tinkuotais paviršiais suteikia pastatui kontekstualumo. Autorius išradimais perteikė asketišką užsakovo reikalavimus ir sugebėjo nukreipti juos sau ir Jai* naudinga linkme.

Anksčiau minėta autoriaus savybė - jam labai praverė projektuojant ir įrengiant restoraną "PONIŲ LAIMĖ" Vilniuje, kur užsakovo indėlis į bendrą dizainą - ypač ryškus. 1994 metais suprojektuotas ir realizuotas restoranas pakeitė rūšką Vilniaus viešųjų užėgų veidą. Jis dar ir dabar priverčia virpeltėti kiekvieną miestiečių širdį. Visiškai įstiklintos vitrinės suteikė Gedimino prospektui naujo žavesio ir virto savotiška mada kitose realizacijose, kartu sudarydamos galimybę praeinančioms miestiečiams bent žvilgsniu palydėti visuomenės grietinėlę, o pačią restorano aplinką sudemokratinti, išmagnetinti ir, baigiant vienos gražios ponios žodžiais: "Tai vienintelė vieta Vilniuje, kuri nesukelia depresijos".

Vienas vėlesniųjų architekto A. Ambraso darbų yra "SNORO" banko operacijų salė Vilniuje, Algirdo ir Vivaldo gatvių sankirtoje. Projektas parengtas 1994 metais, realizuotas 1995 m. Kaip ir ankstesni autoriaus darbai, šis išsiskiria išgryninta fasado išraiška: kaip pagrindinis akcentas naudojamos veidrodinės tonuoto stiklo plokštumos, o paprastos peršviečiamos vitrinės čia pasitarnauja kaip fonas. Operacijų salę įrengta 7-ojo dešimtmečio karkasinio - panelinio pastato cokoliniame aukšte. Pagrindinio įėjimo grindys nuleistos iki šaligatvio lygio, o dvi stiklinės plokštumos, išsikišę iš už egzistuojančios konsolės iki senos gatvės užstatymo linijos, suformuoja pagrindinio įėjimo tambūrą. Paminėtinas geras kampo sprendimas: jis pernelyg nesureikšminamas ir paliekami švarūs 90 laipsnių, ką šiek tiek dąrkia nesėkmingas iškabos dizainerio darbas. Statų kampą dar labiau paryškina bene pirmoji Lietuvoje kampu atsiderančių durų realizacija. Turime puikų pavyzdį, kada architektas valdo pasiūlą, o ne pasiūla jį. Iki galo sutvarkytas gerbūvis, poliruoto granito paviršiai, prastai interjero viduje, sudaro vieningą visumą. Autorius turėjo galimybę pasirinkti medžiagas ir tuo sėkmingai pasinaudojo. Ypač tai ryšku interjere. Originaliu, bet patikimu būdu išspręsta A. Ambrasą jau kelintame objekte persekiojanti žemų lubų problema: jos suskaidomos keliais lygiais, pagrindinių emocijų ir vizualinių krūvių perkeliama centrinei, apverstų vagono

*Ji - architektūra

lubų formos plokštumai, kuri atskiriama nuo likusios lubų dalies spalva ir šviesa. Ši plokštuma, "užkelta" ant aptakių kolonų, tampa pagrindiniu interjero akcentu. Baldai suprojektuoti individualiai šiai vietai ir kokybė išduoda savo nevietinę kilmę. Klientų aptarnavimo zonos išskiriamos skirtingais lygiais ir užstatymo linijos piešiniu. Čia pastebėtini keli visai formalūs sprendimai, kurių poreikis baldų išdėstymo plane užgimė, matyt, dėl vieninteliam autoriui težinomų priežasčių - trikampis ir apskritimas, pakelti erdvėje tam tikru atstumu, taip ir liko prizme ir cilindru, kiek nulaiptuotu stogu (čia buvo kalbama apie laiptų į saugyklą būdelę ir architektūrinį akcentą - gėlyną). Bet vykęs spalvų derinys, visus baldus apjungiančios rustai ir gausūs žalėsiai padeda pasiekti vienybę. Ir anksčiau minėti atsistatymai išnyksta pagrindinių įvykių gausoje. Baldai, plastiškai išdėstyti plane, perspektyvą gilinančios pakreiptos marmuro plokštumos safės gale, šiek tiek sureikšminamos kolonos ir sugeometrintos baldų jungtys palieka jaukumo ir naujumo įspūdį, kas nebūdinga šios paskirties erdvėms mūsų kraštuose.

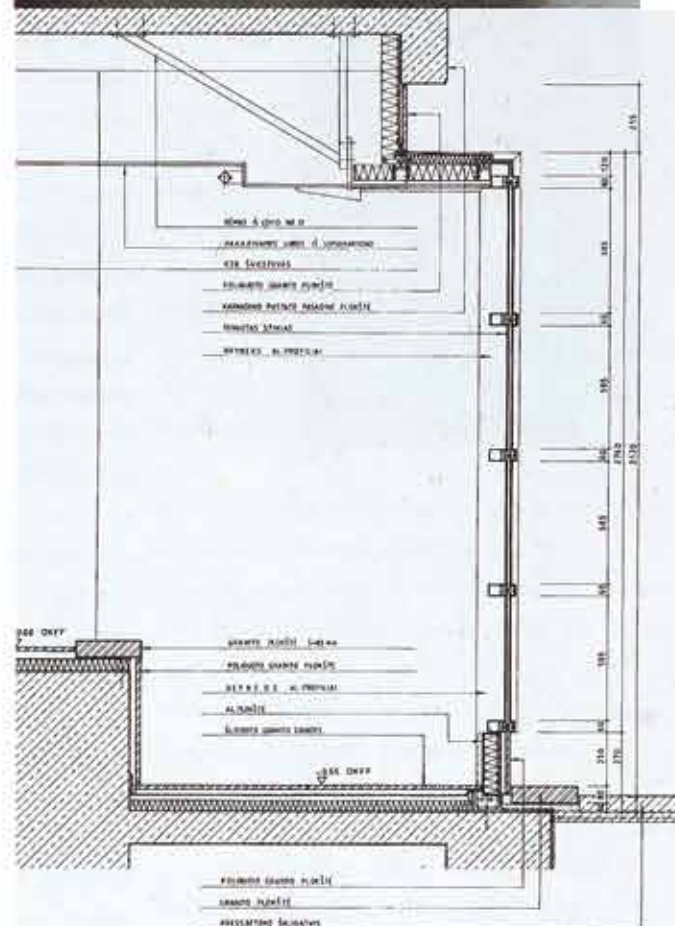
Antanas Lazdynas

Banko SNORAS operacijų salė Vilniuje, Vivalskio g. Rekonstrukcijos ir interjero projektas 1994-95m. Realizacija 1994-95m. (genrangovas IMPAR STATYBA). Aliuminio vitrinos - IMPAR STATYBA (REYNAERS), grindų danga - KURU GREY granitas, individualūs baldai - KRC INTERIOR.

Pjūvis per vitriną (dešinėje).

Fasado fragmentai (apačioje).

Svarbesni A. Ambraso projektai

Bendrabutis Vilniuje. Žemaitijos g. 8/11. Bendraautoriai: Alfredas Trimonis, Gintaras Čaikauskas. Projektavimas 1984-85m., statyba 1986-87m.

PKI pastatas Vilniuje. Ašmenos g. 10. Bendraautoriai: Alfredas Trimonis, Gintas Adlys. Projektavimas 1988m., statyba 1989-90m.

Alytaus jaunimo parko atrakcionų kompleksas. Paviljonas; bokštas, amfiteatras. Konstruktorius Jakovas Mendelevičius. Projektavimas 1987m., pastatyti autopaviljonas ir bokštas, 1989m.

Vilniaus centrinės universalinės parduotuvės išpletimas ir laiptai dešiniojo Nerio kranto centre. Konstruktorius Česlovas Gerliakas. Projektavimas 1990-92m., statybos pradžia 1994m.

Komercinis kompleksas Panevėžyje, konkursinis projektas. Kartu su Gintaru Klimavičiumi, 1990m.

Medžionių kolūkio sveikatingumo kompleksas. Kartu su Mariumi Šaliamoru. Projektavimas 1987m., nepastatytas.

Ignalinos bažnyčia, konkursinis projektas, II premija, 1988m. Kartu su Mariumi Šaliamoru.

Kavinė "Vizitas" Vilniaus ledo rūmuose. Rekonstravimas, interjeras. Projektavimas 1989m., realizavimas 1991m.

Restorano "Stikilai", Gaono g. 7, Vilniuje, interjeras. Projektavimas ir įrengimas 1991-92m., sunaikintas 1994m.

"Stiklių" vaikų kavinės Vilniuje, Stiklių g. 18 interjeras. Projektavimas ir įrengimas 1992m., sunaikintas 1995m.

Pastato Vilniuje, Pilies g. 23-25 rekonstravimas. Kartu su Gintaru Klimavičiumi. Projektavimas 1991m., statyba 1991-93m.

Individualus gyvenamasis namas, nebaigta statyba, 1990m.

UAB "Svetur" komercinis centras Vilniuje, Kalvarijų/Mokyklos g. Projektiniai pasiūlymai 1992m.

V. Kudirkos muziejus Kudirkos Naumiestyje. Konstruktorius Algis Jankus. Projektavimas 1992m., statybos pradžia 1993m.

Individualus gyvenamasis namas Riešėje, Vilniaus r. Konstruktorius Algis Jankus. Projektavimas 1990m., statyba 1991-95m.

Pastato Vilniuje, Gaono g. 7, rekonstravimas įrengiant "Stiklių" viešbutį. Konstruktorius Jakovas Mendelevičius. Projektavimas 1992-94m., rekonstravimą pradžia 1992m.

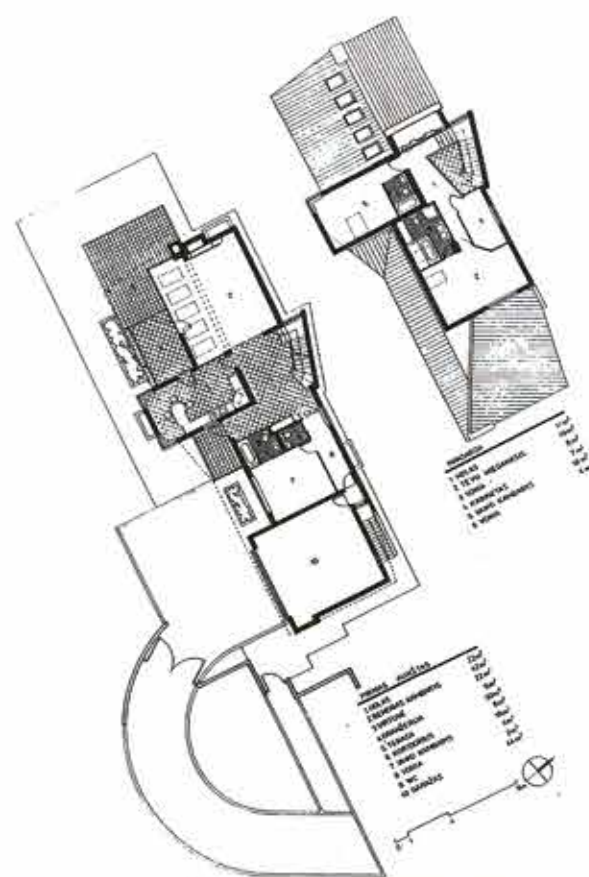
Restoranas "Ponių laimė" Vilniuje, Gedimino pr. rekonstravimas, interjeras. Projektavimas ir įrengimas 1994m.

Individualus gyvenamasis namas Vilniuje, Nugalėtojų g. Kartu su Dariumi Juškevičiumi. Projektas 1993m., statyba 1994m.

Koncerno SBA degalinės konkursinis projektas, 1995m.

Banko "Snoras" operacijų salė Vilniuje. Rekonstravimas, interjeras, baldai. Projektavimas ir įrengimas 1994-95m.

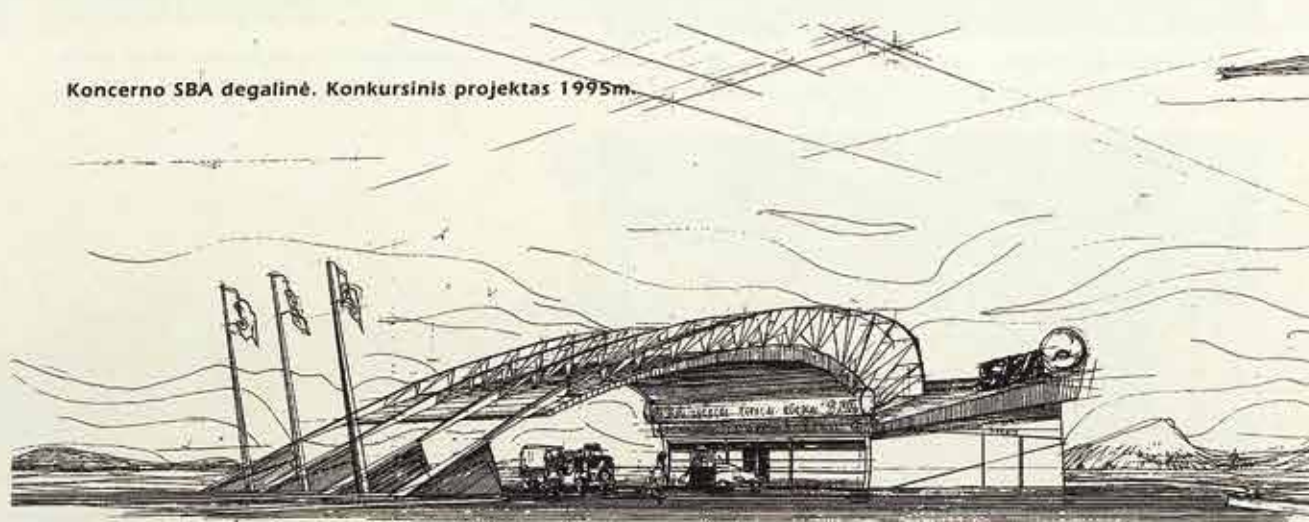
Aukštų planai

Individualus gyv. namas Vilniuje, Nugalėtojų g. Projektas 1993m., kartu su Dariumi Juškevičiumi. Statyba 1994m. (UAB STATYBOS STILIUS). Užsakovas A. Avulis. Stogo danga - RANILLA STEEL, langai (aliuminis+medis) - KARVIA GROUP OY, garažo vartai - HORMANN, židinytis - GODIN

Koncerno SBA degalinė. Konkursinis projektas 1995m.

Darius Juškevičius piešinys

VIKTORIJA JAKUČIŪNIENĖ (TORA) architektų bendravimas prasideda ir baigiasi architektūra

Kai Jūs septintojo dešimtmečio pradžioje pradėjote savo karjerą, Lietuvos architektūroje buvo pakilimas?

Neapsiimu to paneigti. Tuomet buvau dar labai jauna architektė: 61-aisiais baigusi studijas, vienerius metus dirbau Vilniuje, o 62-ųjų rudenį grįžau į Kauną ir išsyk gavau projektuoti naują individualų objektą - "Trijų mergelių" kavinę.

"Trys mergelės" - stilingas, vienas grynesnių to meto pavyzdžių, pelnęs sąjunginę premiją. Kas Jums turėjo įtakos projektuojant?

Nežinau. Gal Bauhaus architektūra, suomiai su Alvar Alto priešakyje... Tuo laiku Kaune nebuvo nė vienos naujos kavinės. Ir štai išsyk vienu metu architektai Vytautas Dičius ir Algis Mikėnas imasi "Orbitos" rekonstrukcijos, Boleslovas Zabulionis daro "Baltijos" viešbučio interjerą, o aš gaunu projektuoti naują namą specialiai kavinei. Jauni architektai, kupini energijos, idėjų, į savo pirmąjį objektą nori sudėti viską: ką žino ir ko nežino, ką išmoko institute ir ko neišmoko - tai tarsi liga, ir neretai atsitinka taip, kad projektas būna perkrautas. Aš manau, kad man pavyko to išvengti. Mano vyras architektas Alfredas Jakuciūnas projektavo interjerą: baldus,

šviestuvus ir kt. Rūpinosi autorine priežiūra, ir mes geidėm, kad viskas viskas būtų gero lygio. O sąlygos, palyginti su dabartinėmis, prastos: nei apdailos medžiagų, nei aliuminio langų, žodžiu, nieko.

Ar projektuodama Jūs galvojote apie pastato ryšį su gamta?

Be abejonų Tas momentas labai svarbus. Tai buvo daugiaaukščių namų rajonas. O kavinė maža, todėl norėjosi padaryti lyg kokį centriuką, kuomet daugiau išstėti, pailginti pastatą, kad bendrame kontekste jis neatrodytų kaip žaisliukas.

Antra, "Trys mergelės" turėjo stovėti ant šlaito, ir mano mintis - pakabinti pastatą kiek įmanoma labiau, tarsi kregždės lizdą. Juolab kad aplinkui - labai graži panorama: medžiai dar nebuvo tiek užaugę, matėsi Petrašiūnai, Nemunas, jo vingis, HES'as. Visą objektą aš orientavau taip, kad sėdintieji viduje galėtų matyti tuos vaizdus pro langus - dėl to jie tokie dideli.

Pamenu, mano vadovas - Jonas Navakas nesutiko su tokia idėja. Tuomet mes kiekvienas atskirai kūrėme savo variantus. Paskui taryboje vyko svarstymas. Dauguma architektų pritarė mano sumanymui. Navako būta labai garbingo žmogaus. Jis pasakė: tu autorė, tu ir žinokis, aš

daugiau nesikišu.

Pirmasis objektas Jūsų - jaunų architektų kūrybinėje biografijoje buvo įvertintas sąjungine premija. Kaip reagavote?

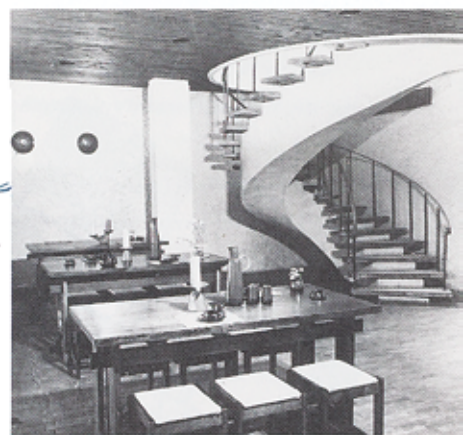
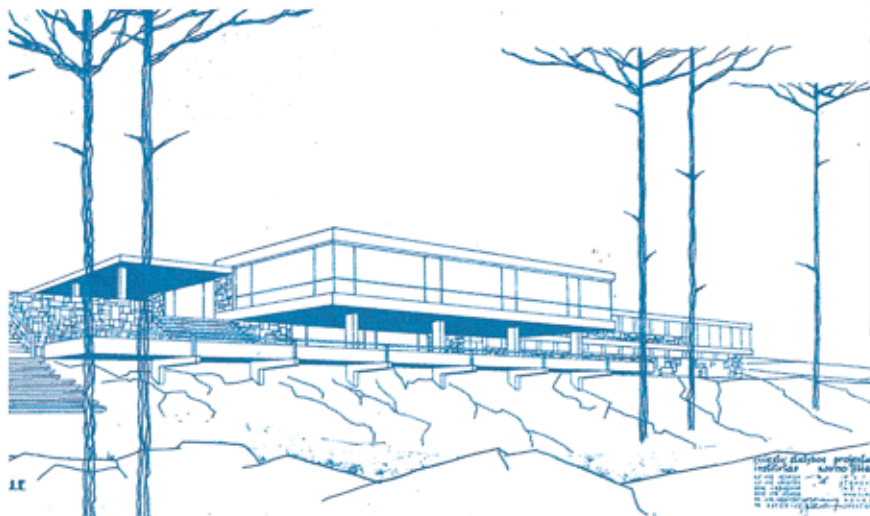
Statybos metu būta kuriozų... Gavom po griežtą papeikimą su įrašymu į asmens bylą (su A.Jakučiūnu). O paskui apdovanojo sąjungine premija. Per daug apie tai negalvojom. Žinoma, kai paskambino Edvardas Čekanauskas ir pranešė, kad pelnėme sąjunginę premiją, buvo staigmena, tačiau nuvykus į parodą Maskvoje ir išvydus kitus konkursui pristatytus objektus, neliko kuo stebėtis. Ir nieko nuostabaus - juk dar prieškarinio Lietuvos architektūra buvo labai aukšto lygio, atitiko tuometinės Europos architektūros lygį, madas. Ji buvo ir graži, ir protinga.

Kaip visuomenė sutiko "Tris mergeles"?

O, labai palankiai! Bet Kauno visuomenė visada buvo pakankamai miesčioniška. Įsivaizduokit, tais laikais atsiranda naujutėlė kavinė! Įvyksta Būdavo taip: ką, tu dar nebuvai "Trijose mergelėse"? Nėra su tavim apie ką ir kalbėtis, nieko tu Kaune nežinai! Valdžia irgi labai pamėgo kavinę, nes ten buvo patogų priiminėti svečius: banketų salė

"Trys mergelės". Saulėtoji terasa Nemuno šlaite. 1969m.

Interjero fragmentas. Laiptų konstruktorius J. Antanavičius

"Trijų mergelių" kavinės projektas, aprobuotas MSPI KF vyr. architekto V. Landsbergio-Žemkalnio. Perspektyvinis piešinys.

Trzy urodziwe kelnerki z kawiarni "Trzy dziewczęta" i wnetrz lokalu (dvi nuotraukos iš "Przyjazn" 1968m. nr. 51/52)

Konkurentai audžia mintį (Boleslovas Zabulionis ir Bridžita). 1968m.

iš kito galo, atskiras jėjimas, privažiavimas, uždaram kieme įrengta automobilių stovėjimo aikštelė... Banketų salė būdavo užsakoma prieš tris mėnesius, kavinė vakarais nuolat pilnutėlė, net ir mums kartais būdavo sunku patekti.

Kaip sekėsi bendrauti su užsakovais?

Projektuojant objektą, labai daug kas priklauso nuo užsakovo. Kai namas buvo baigiamas, direktore paskyrė Feliciją Galkienę. Jai tai irgi buvo pirmas naujas objektas, ir ji labai stengėsi, kad viskas čia būtų aukščiausio lygio: servituotė, servetėlės, gėlės, padavėjos, jų apranga ir taip toliau... Šiandien tai nieko nebestebina, o tais laikais, kai viską buvo nepaprastai sudėtinga gauti... Tarkim, sudaryti keturių krišto taurių rinkinį arba: vyrai galėjo kavinėje nupirkti savo damoms gėlių, kurias siūlydavo jauna mergina - visa tai darė gražų įspūdį. Ponia Galkienė neužmiršo nieko. Į oficialų atidarymą 1968 pradžioje ji sukvietė visą miesto, instituto valdžią, architektus, kitus projektuotojus.

Kaip gimė kavinės pavadinimas - "Trys mergelės"?

Pradžioje mano objektas buvo šimto penkiasdešimties vietų kavinė "Svajonė". Vėliau, jau vykstant statybos darbams, sužinojome, kad Nemune, beveik priešais, yra "Trijų mergelių" sala, apgaubta įvairiausių legendų. Taip mano vyrui ir kilo idėja pavadinti kavinę salos vardu. Po to interjere dar atsirado ir Leono Strigos sukurtos mergelių skulptūros.

Ar rekonstruojant kavinę buvo tartasi

su Jumis?

Vieną sykį - taip. O dabar ten daro kas ką nori, visiškai nieko neklausia. Atrodo, kad autoriai neegzistuoja.

Kaip Jums atrodo, ar išlaikyta pirminė idėja?

Be abejo, idėja turėtų būti išlaikyta. Kaip galima iš objekto, kuris visapusiškai išbaigtas, padaryti kitą - visai naują? Galima pakeisti detales: baldus, sviestuvus. Aišku, nesinorėtų, kad viskas būtų beatodairiškai perdirbama...

Po rekonstrukcijos aš nebuvau "Trijose mergelėse" ir visai nenoriu ten eiti. Žinoma, galima kelti autorines teises, gal reiktų tai daryti, bet ... Pavyzdžiui, architekto A.Lukošaičio buvusių Profsąjungos kultūros rūmų portalai... Taigi kvapą gniaužia matant tokią savivalę! Kaip galima drįsti sudarkyti tokį vientisą gražų namą?!

Kokius dar objektus esate suprojektavusi?

Labai daug metų projektavau Žemės ūkio akademiją. Reikėjo padaryti viso miestelio suplanavimą. Tai būta didelio objekto. Įsivaizduokit, jeigu tais laikais jo sąmatinė vertė sudarė 25 milijonus rublių! Apskritai, aš manau, man gyvenime labai pasisekė, esu laiminga architektė: iš mano suprojektuotų objektų penkiolika pastatyta ir vos du nerealizuoti. Niekados nesu suabejojusi, kad pasirinkau ne tą specialybę.

Kuo skyrėsi Jūsų kartos architektų gyvenimas nuo šių dienų?

Buvo daug aktyvesnis judėjimas: tai parodėlės, tai konferencijos, tai seminarai... Kartais tas atrodydavo visai nereikšminga, tačiau nori nenori tai buvo proga susitikti. Pagaliau Architektų sąjungos suvažiavimai kas dveji, vėliau - kas ketveri metai... Tai būdavo architektų fiestal ir konkursų buvo gerokai daugiau. O konkurso aptarimas, svarstymas irgi didelis įvykis: architektų suėjimas draugėn, minčių pasidalijimas... Ir diskusijos, ir peštynės, ir kas tik nori... Ir pagėrimas. Viskas kartu. Dabar gi architektai išsislapstę lyg į urvelius, "užsikasę" savo darbais, niekas nežino, kas ką daro. Taip, anuomet architektūrinis gyvenimas buvo kur kas gyvesnis...

Jūs daugelį metų - dvidešimt šešerius - išdirbote Kauno Miestprojekte. Jūsų akyse kaip architektai užaugo Eugenijus Miliūnas, Algimantas Kančas, Algirdas Kaušpėdas, Kęstutis Kisieličius, Saulius Juškys ir kiti.

Galiu tvirtai pasakyti: būtent nuo jų atėjimo į Kauną prasidėjo architektūros pakilimas, architektūra labai pasikeitė, pradėjus dirbti šitam jaunimui. Jų buvo daug, ir tai buvo jėga. Jie atsinešė naujų idėjų, sujungė architektūrinę veiklą, sukūrė Jaunųjų architektų sekciją ir taip toliau... Vėl užvirė architektūrinis gyvenimas: susitikimai, diskusijos, paskaitos, postmodernizmo idėjų nagrinėjimas ir draskymasis - gerai tai, ar blogai.

Jaunieji kolegos žavisi Jūsų tolerancija,

bendraudami su Jumis, prisipažįsta nejaucią amžiaus skirtumo. Kaip Jums tai pavyksta?

Net nežinau... Architektų bendravimas prasideda ir baigiasi architektūra. Man atrodo, aš myliu žmones, ypač jeigu jie nori, stengiasi kažką gero sukurti.

Kokia Jums regisi architektūros situacija šiųdieniame Kaune?

Mano nuomone, dabar architektūroje nuosmukis. Užsakovai daro ką nori, projektuoja kas netingi, architektui nurodinėja kas nori, ir visi mano esą teisūs. Kiek mieste pastatų, interjerų, į kuriuos tiesiog baisu žiūrėti! Nėra galimybių visa tai sustabdyti - nei didelių nuobaudų už savivalę, nei statybos inspekcija atlieka savo darbą. Tik pastaruoju metu imta licencijuoti architektus, neduodamas leidimas statybai, jei architektas nelicencijuotas ar profilis ne tas.

Apskritai situacija labai nedėkinga. Kaunas tarsi liko nuošalyje, Vilniuje, Klaipėdoje - kas kita. Šiandien projektavimas turi tam tikro liūdesio: dirbi dvejus trejus metus ir nežinai, ar bus kas įgyvendinta. Pagaliau yra daug keturiasdešimtmečių architektų, kurie suprojektavo nemažai, bet niekas nepastatyta arba vienas-kitas objektas. Tačiau vegetavimo periodas turi praeiti. Juk gyvenime viskas vyksta bangomis: tai atsiduri duobėje, tai vėl ant kalno. Aš tvirtai tikiu: ateis metas, ir viskas susitvarkys...

Kalbėjosi Loreta Eigirdaitė

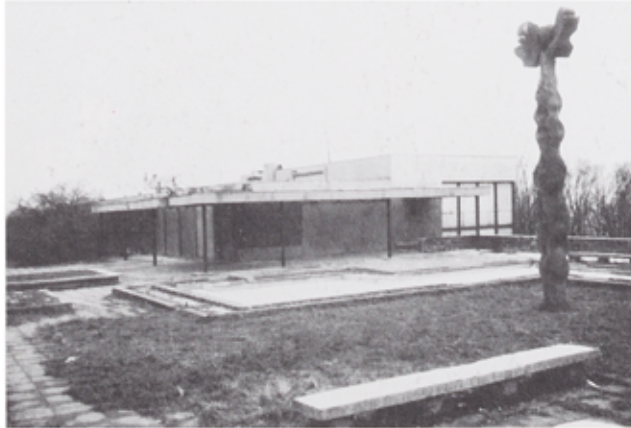
Trumpa pažintis su JONU PAJAUJU

Vienas naujausių Toros darbų - vaistinė Druskininkuose, M.K.Čiurlionio g. Interjeras ir pagrindinis įėjimas

"Trys mergelės" 1970m. (kairėje) ir dabar

A. Jakušas, A. Karalius, A. Kaunaitis, A. Polis, A. Urbanas

FOLKSAM pastatas Stokholme (Švedija) suprojektuotas architekto Jono Pajaujo 1962-63. Vaizdas iš aikštės ir pagrindinis įėjimas. Jonas Pajaujis lietuviškoje kompanijoje.

K. Mikšys ir G. Priokockis

Kęstutis Mikšys Gintaras Priokockis

NATO'S - militarizmo metaforos interjere

**VALDAS OZARINSKAS
AIDA ČEPONYTĖ**

OBJEKTAS : kavinė "Nato's"
ADRESAS : Pasažo 2 (kampas 3), Vilnius
UŽSAKOVAS : UAB "Krepa"
AUTORIAI : Valdas Ozarinskas, Aida Čeponytė
KITI PROJEKTUOTOJAI : Vytautas Varnas (metalo konstrukcijos)
RANGOVAS : Darius Rutkys
RODIKLIAI : 87m², 322m³
DATOS : 1995 balandis - rugsėjis (projektavimas ir realizavimas)

Išsklotinė

Naujojo Vilniaus baro "Nato's" (Pasažo skersgatvio kampas) interjero autoriams - architektui Valdui Ozarinskiui ir dizaineriui Aida Čeponytei pavyko išsaugant šiuolaikinio lietuvių meno metaforiškas tradicijas aktualizuoti taikomąją konceptualaus meno prigimtį. Minimalistinis, juodai plieninis interjeras, jame instaliuoti objektai įtraukia lankytoją į butaforišką militaristinės "kino kronikos" lauką.

Asociatyvi, uždaro plieninio bunkerio erdvė kuriama racionaliai imituojant aklina metalo dangą: nuo lubų iki lango rėmų varžtų dažant patalpą aliuminio pudra: sunkiasvorių duris, barą dengiant aliuminio plokštėmis. Ritminį juodai plieninį aplinkos kontrastą, suteikiantį erdvei teatrališkumą, pabrėžia įstrižų (įvyniojančių) juodų juostų, modulinį intervalu dengiančių sienas, ritmas, atkartojantis grindų "piešinį", derantis prie juodųjų baldų, aptarnaujančio personalo "uniformų", didaktiška antikva išrašytų priešais barą alkoholio naudojimo taisyklių šrifto meninių objektų pozityvinio dvispalviškumo. Perkelti į kamerišką erdvę paviljoniniai kino žviestuvai teikia teatralinio butaforiškumo įspūdį.

Militaristinės metaforos, suteikiančios erdvei prasminį lauką, neriama panaudojant postmodernistinių paradoksų "galią". Pasitinkančioje lankytoją iškaboje šmaikštusis apostrofas įteisina lingvistinę dviprasmybę: muzikinis ženklas - karinis blokas, į kurį skuba Vidurio Europa, Lietuva.

Ozarinskiškųjų objektų, instaliuotų interjere, semantika tęsia kryptį, raiškia meniniuose projektuose, kur įprastus asociatyvius ženklus keičiant nedažniais pas mus žmogaus atvaizdais, drąsiai naudojant publicistines sąvokas, socialiai aktualizuojami daiktai objektai. Instaliacijoje "Kategorija U" (1994), nagrinėjančioje architekto kvalifikacijos gavimo problemas, eilėmis ant sienos sukabina skirtus įsegti karvėms į ausis numerius, greta įkomponuojamas "sunumeruotas" fasadinis ir profilinis autoportretas;

"Difuzijoje" (1994), skirtoje nūdienos juristikos etikai - rožiniai kariniai prietaisai mėginių ėmimui - išmėtyti ant grindų, apipiltų rūgstančiu pienu, "vimdo" ant sienos išdidintą autoriaus atvaizdą; "Geras Pilenas" (1995) - instaliuoti ant grindų metalo etalonai su pozityviais juos apžiojusį piliečių deformuotais portretais - asociatyvi mūsų socialinės realybės metafora; "Lietuvos dailė 95" eksponuotoje kompozicijoje iš biologijos kabineto vabzdžių, sutapatintų su pokarinės periodikos pozityvais, kolekcija "Nei aukos, nei budeliai" - publicistiškai iškalbi gamtos ir politinio gyvenimo paralelė, tęsiama Vilniaus dienoms skirtose instaliacijose su ožiais ir gaidžiais...

"Nato'se" Ozarinskas akcentuoja paties sukomponuotą architektūrinę aplinką, užpildant erdvę, tiksliau - sienų plokštumas tapačiais daiktais, fotoatvaizdais metaforiškai išplėsdamas, sociologiškai aktualizuodamas jų prasmę. Interjere instaliuojami

WC interjeras

kariniai rekvizitai: mokomieji ginklai, jų dėklai, instaliacija, skirta Kazimiero Šimonavičiaus raketai (1993). O langų stiklus "temdo", atskiras sienų zonas dengia pozityvinės, "bėgančios kino kronikos" - anoniminių (ikirusinių) militaristų: stovinčių tvirtaulyių vyrų ir grakščiausių moterų su karinių ginklų ir muzikinių instrumentų dėklais "portretai". Muzikinio instrumento ir kovinio ginklo sutapatinimas stilistiškai tęsia baro iškabos postmodernistinį paradoksalumą.

"Nato's" aplinka metaforiškai perteikia gynybinę mūsų kasdienybę: nesena piktinimasi tarybine okupacija, tarnybos sovietinėje armijoje baimė, Dainuojančiojo Atgimimo kovas, mažos paribio valstybės baimė ir, aišku, amžinąją vyro - kariūno - nugalėtojo prigimtį. Man patinka, kai šiuolaikinis konceptualusis menas, išsiveržęs iš parodų salių, atsiduria aktyvioje vartojimo erdvėje.

P.S.: Atvykęs į Vilnių Amerikos armijos karininkas Daivid A.Christion, aptikęs semantiškai pažįstamą, militaristiškai konstruktyvią iškabą, pravėrė bunkerines duris... Karo Vietname (1968-1969), Kombodžoje (1980), Jugoslavijoje, Rusijos revoliucijos (1991-1993) dalyvis energingai fotografavosi metaforiškai militaristiniame interjere, atsisveikindamas paliko paradinį portretą, papildžiusį metaforišką anoniminių militaristų galeriją... Ar neatsirastų čia vietos lietuvių kariūnams ir jų portretams? Tai jau kita, ne meno, o gyvenimo, išankstinio pasiūlos ir vartotojo numatymo rengiant interjerus problema.

Ilona Lubyte

Neaiškinamasis raštas: ...visgi yra sąlygos gimti kitokiam po dangumi, kur vėjas kedena tarpusavyje nederančias tris spalvas. ...ten gydo nuo archfobijos. INSTALIACIJA ? MODULIACIJA ? TRANSFORMACIJA ?

Pagrindinė operacijų salė, pirmas aukštas

INVESTBANK'AS KALININGRADE (RUSIJA)

OBJEKTAS : Akcinio banko "Investbank" rekonstrukcija
ADRESAS : Lenino pr. 28, Kaliningrad, Rusija
UŽSAKOVAS : Akcinis bankas "Investbank"
KONTRAKTORIUS : Individuali įmonė "Šilingė"
PROJEKTUOTOJAS : Architektų biuras "Dviejų grupė"
AUTORIAI : Linas Tuleikis, Gintaras Balčytis
KONSTRUKTORIUS : Gracijonas Povydis
RANGOVAS : Individuali įmonė "Šilingė"
RODIKLIAI : 1.850m², 6.870m², 5,2mln. Lt su baldais
DATOS : 1993 rugsėjis - 1994 balandis (projektavimas ir realizavimas)

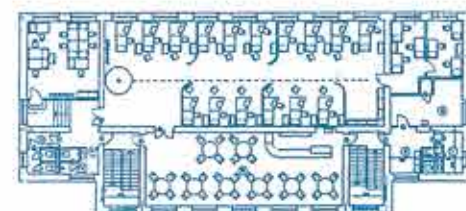
Administracijos koridorius ir banko valdybos pirmininko kabinetą, trečias aukštas
 Banko vidaus operacijų salė, ketvirtas aukštas (apačioje)

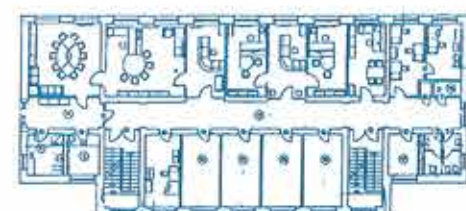
Kasos, pirmas aukštas
 Pagrindinė operacijų salė, pirmas aukštas (apačioje)

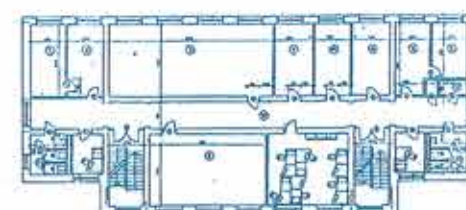
LINAS TULEIKIS
 GINTARAS BALČYTIS

Ketvirto aukšto planas

Trečio aukšto planas

Antro aukšto planas

Pirmo a. planas

Komerčio banko "INVESTBANK" Kaliningrade (Rusija) pastatas statytas šeštajame dešimtmetyje. Visą laiką jis buvo naudojamas kaip administracinės paskirties statinys. Po rekonstrukcijos rūšys ir visi 4 aukštai pritaikyti komercinio banko reikmėms. Rūšyje įrengtos banko saugyklos. Pirmajame aukšte - 260kv.m banko operacijų salė ir kasos. Pasirinktas konstruktyvinis sprendimas suteikė galimybę išardyti 15m ilgio pagrindinės laikančios sienos atkarpą ir operacijų salę padaryti maksimaliai erdvią. Antrajame ir trečiajame aukštuose įrengti banko tarnautojų ir administracijos kabinetai. Ketvirtajame aukšte -

banko vidaus operacijų salė ir kavinė. Visiškai pakeitus stogo konstrukciją ir nuėmus dalį dengimo plokščių, buvo įrengtas 70kv.m balkonai operacijų salėje ir įstiklinta stogo dalis kavinėje.

Architektų biuras "Dviejų grupė" atliko visus projektavimo darbus ir autorinę priežiūrą. Rūpinosi apdailos medžiagomis bei parinko ir sukomplektavo baldus.

1994m. Lietuvos Architektų sąjungos Kauno skyriaus surengtoje apžiuroje "Geriausią metų realizaciją" "Investbanko" interjerai pripažinti geriausiais visuomeninių interjerų grupėje.

Rimantas Peckauskas

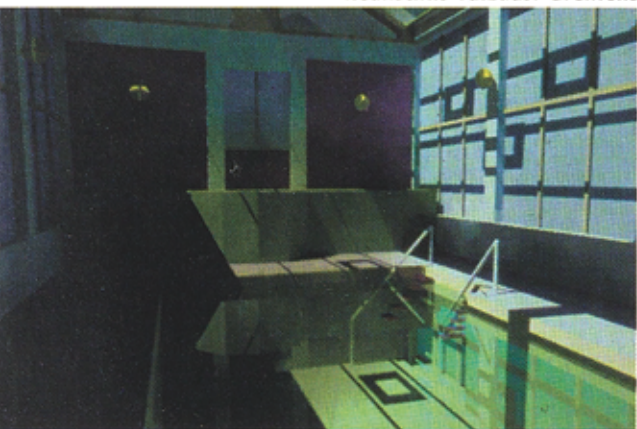

KOMPIUTERIAI IR ARCHITEKTŪRINIS PROJEKTAVIMAS

senos problemos ir naujas instrumentarijus

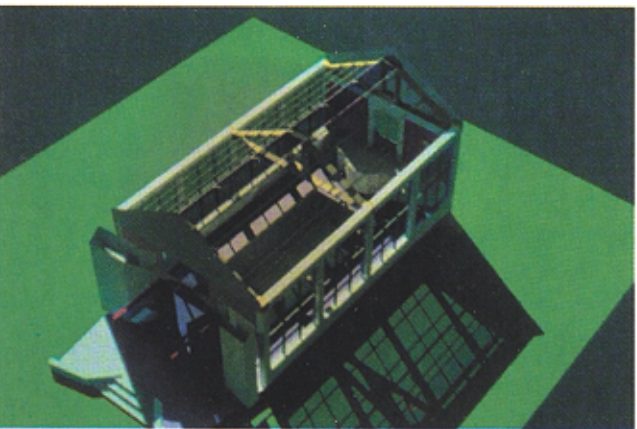
Pav.1. Kavinės ir viešbučio išdėsinimas. Telsiuose projektas: A.Vyšniūnas, A.Žalneravičius. Modelis: A.Žalneravičius. Realistinis vaizdas: G.Cinellis

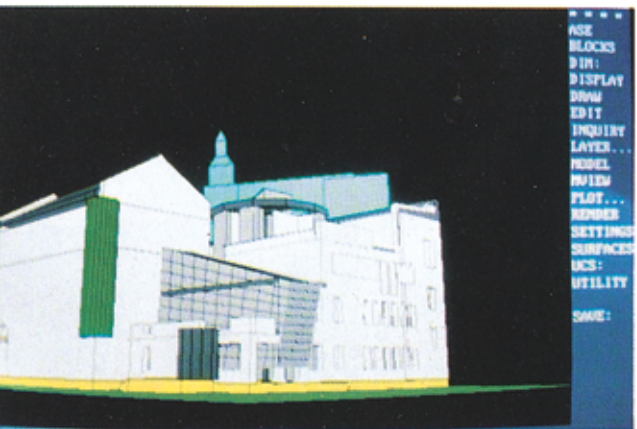
Pav.2. Eksperimentinis darbas. Modelis ir realistinis vaizdas: G.Cinellis

Pav.3. Firmos "Naujasis arsenalas" interjero projektas: A.Vyšniūnas, S.Rimkevičius ir kt. Modelis ir realistinis vaizdas: S.Rimkevičius

Pav.4. Eksperimentinis darbas. Modelis ir realistinis vaizdas: G.Cinellis

Pav.5. Viešbučio-kavinės kėstučio g. Telsiuose projektas: A.Vyšniūno grupė. Modelis ir perspektyvinis vaizdas: G.Cinellis

Industriinėse šalyse, kur paprastai yra palyginti tankiai užstatyta aplinka, projektuojant naujus ar rekonstruojant esamus pastatus ir statinius visuomet susiduria daugelio žmonių (specialistų, valdžios atstovų, visuomenės) interesai. Dar sunkiau įvairios nuomonės ir nuostatos yra derinamos planuojant urbanistinius ir inžinerinio aprūpinimo kompleksus. Norint suderinti šiuos dažnai prieštaraujančius interesus, architektui, kaip pagrindinės projekto koncepcijos autoriui, reikia turėti priemones, įgalinančias numatyti invazijos į aplinką pasekmes, objekto statybos ar pertvarkymo rezultatus ir įmanomai akivaizdžiai pateikti juos kitiems investicinio ciklo dalyviams.

Tokiu būdu, šiame straipsnyje mes kalbėsime apie nenaudą problemą: kaip patikimai prognozuoti ir akivaizdžiai bei įtikinamai vizualizuoti projektines idėjas, projektavimo eigą ir rezultatus.

Šiuo atžvilgiu architektui gali padėti šiuolaikinės, dabartinių metų greitai besivystančios kompiuterinės technologijos.

Kompiuterinė grafika, kuri yra visų kompiuterinio architektūrinio projektavimo sistemų (CAAD- Computer Aided Architectural Design) pagrindas, per palyginti trumpą laiką praėjo įvairius vystymosi etapus: nuo geometrinio konstravimo plokštumoje ir įvairių modeliavimo metodų trimatėje erdvėje iki fotorealistiškos kokybės vaizdų formavimo, judėjimo (animacijos) modeliavimo ir vadinamosios virtualios realybės. Virtualios realybės programinių ir aparatinių priemonių atsiradimą galima būtų vertinti kaip esminiai naują CAAD vystymosi etapą. Vienas iš pagrindinių virtualios realybės kaip technologijos tikslų ir būdų dar neegzistuojančio objekto arba jau esamo objekto naujos būklės, išvaizdos, savybių modeliavimas ir realistiškas vaizdavimas. Žodis "virtualus" reiškia įsivaizduojamą, netikrą, menamą. Taigi, virtuali realybė - tai realybė, kurios iš tikro nėra.

Virtuali realybė gali būti suprantama siauresne prasme, t.y. tik kaip priemonė, įgalinanti mus "pasinerti" į neegzistuojančią, tačiau labai realistiškai pristatomą aplinką (erdvę), interaktyviai* modeliuojant supančių objektų savybes (spalvą, paviršių tekstūrą, skaidrumo laipsnį), natūralaus ar dirbtinio apšvietimo būdus, stereo vaizdą. Tam gali būti naudojama ir speciali įranga: elektroniniai akiniai (Head mounted display), elektroninė pirštinė (3D Glove) arba didelio ekrano projektoriai.

Naudojantis specialiomis programomis, šiandieną žmogui gali būti akivaizdžiai perteikiami kai kurie fiziniai projektuojamo objekto aspektai. Tarkime, objekto išorė ir interjerai gali būti projektuojami, atsižvelgiant į apšvietimo sąlygas ir šviesos santykius, įvertinant, insoliacijos galimybes ir trukmę, šešėlius, parenkant medžiagas pagal estetinius kriterijus.

* Interaktyvus (angl. interactive) - paremtas aktyviu dialogu tarp žmogaus ir kompiuterio.

Realistiškiems skaitmeniniams vaizdams (digital images) kurti dažnai pasitelkiamos galingos mašinos, tačiau tam gana sėkmingai gali būti naudojama ir visuotinai paplitusi kompiuterinė technika. Pavyzdžiui, pirmieji du vaizdai buvo gauti panaudojant Ciuricho aukštosios technikos mokyklos SUN Sparcstation darbo stotį su RISC tipo procesoriaus (programos AutoCAD ir Radiance) (pav. 1 ir 2), o kitas vaizdas (pav. 3) generuotas asmeniniu IBM PC tipo kompiuteriu, turinčiu 8MB operatyvios atminties (programos AutoCAD, AutoVision ir Auto-Architect).

Šios formų, tūrių ir erdvių studijos kartu su užsakovu, gali padėti architektui demonstruojant projekto privalumus, nes ortogonalios plokščios pastato projekcijos ne projektuotojui gali būti sunkiau suvokiamos. Išraiškingas žodinis aprašymas šiuo požiūriu taip pat nėra tinkamiausia išeitis; šiuo būdu mes sunkiai galėsime perteikti kuriamos aplinkos nuotaiką, aptarnavimo ir komforto ypatumus. Spalva, šešėlis, medžiagos skaidrumas kompiuteriniame vaizde gali būti panaudijami, siekiant išryškinti objekto konstrukcinę sandarą, padaryti ją aiškiau skaitoma (pav. 4).

Panašias fotorealistiškus vaizdų kūrimo galimybes turi ir kai kurios kitos aukščiau nepaminėtos, tačiau Lietuvoje jau pristatytos programos (3D Studio, Microstation, Spirit, Nemetschek).

Kartais naujieji projektavimo metodai yra vertinami klaidingai, tvirtinant, jog jie yra naudingi tik galutiniam objekto vartotojui, tačiau ne profesionaliam projektuotojui. Tuo pačiu gali būti keliamas klausimas: ar verta tiek stengtis dėl kliento? Tikrumoje, naujoji programinė įranga, dekoduoama skaičiavimų pagal sudėtingus algoritmus rezultatus vaizdžiai forma gali būti gyvybišku analizės ir projektavimo įrankiu, leidžiančiu architektui geriau išsiaiškinti neaiškumus, patikrinti abejotinas projekto vietas ir išvengti klaidų.

Centrinis elementas ir kartu pagrindinė darbo problema, projektuojant pasitelkus kompiuterinę sistemą, yra erdvinis kuriamo objekto kompiuterinis modelis (3D modelis). Jis turi principinių skirtumų ir pasižymi kitokiomis savybėmis, lyginant su tradiciniu maketu (fiziniu modeliu). Kompiuterinė technika mums leidžia priderinti žmogaus ir projektuojamą ar esamą architektūrinių objektų mastelius ir, panaudojant centrinę perspektyvinę projekciją, tikrinti santykius tarp skirtingai nutolusių įvairaus dydžio pastatų ir konkrečių objektų matomumą iš skirtingų stebėjimo taškų (pav. 5). Tokiems uždaviniams dažnai pakanka palyginti apibendrintų, t.y. nedetalizuotų 3D modelių ir šiuo atveju, suprantama, nėra būtina kurti realistinį vaizdą. Skirtingai negu makete mums "leidžiama" pateikti į programą modeliuojamų objektų vidų, atlikti pjūvius, laikinai "išjungti", pašalinant iš ekrano, atskiras objekto dalis. Be to, 3D modelis gali būti nuolat redaguojamas, keičiant jo atskirų dalių matmenis, formas, jas

papildant naujais elementais. Kadangi visoms reikalingoms ortogonalios projekcijos gauti vėliau bus panaudotas tas pats kompiuterinis modelis, projektavimo eigoje jis (o ne atskiros objekto projekcijos) turės būti nuolat atnaujinamas. Šiuo požiūriu 3D modelis yra aktyvus projektavimo proceso elementas, padedantis priimti projektyvius sprendimus.

Suprantama, naujos projektavimo priemonės daro įtaką, keičia įprastinį projektavimo procesą, nusistovėjusį darbo stilių. Skeptiškumas atžvilgiu CAAD sistemų kaip eskizavimo įrankių architektų tarpe yra gerai žinomas - jos stokoja minkšto pieštuko lankstumo ir greičio, kuriuo laisvai nubrėžtos kelios linijos popieriuje charakterizuoja pagrindinę projekto idėją. Kompiuterio brėžinio absoliučiai tiesių atkarpų, tikslų linijų ilgį reikalavimai, "švarus" brėžinio estetika konfliktuoja su abstraktumo poreikiu pradinėje projektavimo stadijoje. Kaip galima ir paprasta išeitis iš šios priešingos padėties būtų tam tikra sąveika tarp popieriaus ir ekrano: pradžioje grubiai eskizuojama popieriuje, po to tam tikru momentu suformuojamas kompiuterinis modelis, kuris gali būti tikrinamas, ir, gal būt, koreguojamas. Taip pat reikia turėti omenyje, jog kompiuterinės grafikos sistemos, pagrįstos atviros architektūros principais (pavyzdžiui, AutoCAD ir jos aplinkos programos), gali būti radikaliai pertvarkomos. Tokios sistemos galima pritaikyti prie individualių projektuotojo poreikių ir stiliaus.

Kita problema - 3D modelio konstravimas. Tai gali būti lėtas ir sudėtingas procesas, reikalaujantis žinių ir įgūdžių. Šia prasme, projektuotojas turi dažnai galvoti, kaip priversti sistemą dirbti, vietoje to, jog galvoti, kaip kurti architektūrą. Sudėtingesnėse situacijose į pagalbą gali būti pasitelkiamas patyręs konsultantas.

Apskritai, pastarosios dvi problemos šiuo metu, atrodo, neturi vienintelio ir vienareikšmio sprendimo. Tačiau kryptis, kuria jos evoliucionuoja yra akivaizdi: CAAD sistemos tampa vis labiau lankstesnės ir patogesnės vartotojui, o pačių vartotojų kvalifikacija nuolat kyla.

Šiame straipsnyje daugiausia apsiribota kompiuterinio projektavimo priemonių ir erdvinio modelio panaudojimo pavyzdžiais fotorealistiško vaizdo kūrimo tema. Tačiau galima pasakyti, jog ši moderni technologija įgalina modeliuoti ir vaizduoti ne tik šviesos žaismą, bet ir temperatūrų pasiskirstymą ir kitimą patalpose, oro srovių judėjimą, akustines salių savybes, gaisro atvejų ir žmonių evakuacijų scenarijus (ugnies ir dūmų plitimą), žalingų medžiagų plitimą ir kitokius procesus.

Naujieji projektavimo metodai kai kuriuos realybės aspektus padaro žmogui labai prieinamus suvokimui ir išgyvenimui ir, tokiu būdu, tarsi sulaužo įprastą mechanizmą "Konceptija - Dokumentacija - Realizacija".

Dr. Gintaris Cinellis

Vilniaus technikos universitetas

BALDAI IR ĮRANGA

darbo kabinetų, bankų ir viešbučių įranga
interjero projektai ir patalpų apstatymas
balnai ir priemonės konferencijoms
minkšti baldai laukiamajam, vadovo
kabinetai, poilsio kambariai
balnai kavinėms, namams (virtuvės,
miegamajam, vaiko kambario, svetainės)
kiliminės dangos, surenkamos pertvaros,
pakabinamos lubos, turėklai laiptams,
žaliuzės, šviestuvai
dizaino detalės interjerui: pakabos,
kabyklos, šukšlių dėžės, laikrodžiai,
žvakidės, stalo aksesuarai, peleninės

VIFOM

KAUNAS, K.DONELAIČIO 62, TEL./F. 22 00 89
VILNIUS, A.VIENUOLIO 4, TEL./F. 61 37 58
KLAIPĖDA, TAIKOS 37, TEL./F. 25 51 18
ŠIAULIAI, TILŽĖS 170, TEL./F. 43 54 87

LIETUVOS,
LYTAS.

ramiai ir solidžiai

hansgrohe®

maišytuvai ir dušo komplektai - išpažįstantiems aukščiausią kokybę

AB MORENA - OFICIALUS HANSGRÖHE ATSTOVAS LIETUVOJE

VILNIUS, Geologų 6, tel. 26 48 18; Erfurto 13, tel. 44 19 21; Aušros Vartų 20, tel. 22 25 09; Stanevičiaus 21a, tel. 47 92 76; KAUNAS, Gražinos 3a, tel. 79 65 76; KLAIPĖDA, Joniškės 1, tel. 21 24 86
IMPORTO SKYRIUS: VILNIUS, Geologų 6, tel. 26 60 10, faks 26 42 86

HUMANITAS

Specializuotas dailės, architektūros bei dizaino leidinių knygynas

Kaunas, Nepriklausomybės a.12, M.Žilinsko dailės galerija, tel. 22 28 53, 22 95 55

GALITE ĮSIGYTI ARBA UŽSISAKYTI ĮVAIRIŲ KNYGŲ, O YPAČ:

European Trademarks	New Shops in Italy 2
Best of Business Card Design	New Shops in Milan 2
Best Boutique Displays	New Shops in Italy
The Best of Neon	New Shops in Milan
Display Design in Japan 1 & 2	Restaurant in California

Specialus šio mėnesio pasiūlymas: New Shops in Italy 2, gausiai iliustruotas, kaina 481Lt.

KOKYBIŠKOS APSAUGINĖS LANGŲ PLĖVELĖS IŠ JAV

apsaugos Jūsų banką, biurą, viešbutį,
parduotuvę, namą nuo smūgių ar
sprogimų, įkurių saulės spindulių;
žiemą sumažins šilumos nuostolius.

SKAIDRIOS, TONUOTOS, VEIDRODINĖS,
SPALVOTOS BEI MATINĖS
(ligoninėms, archyvams, muziejams)

KONSULTAVIMAS, PREKYBA, KLIAVIMAS

Pramonės pr.23, Kaunas
tel./f. (27) 75 30 55 **AŠA**

galerija KAUNO LANGAS

poreikams profesionalių menininkų dailės kūrinių gyveno-
miesiems bei visuomeniniams interjerams; įrengiame meno
kūrinius bei išduodame leidimus išvežimui iš Lietuvos

tapyba
skulptūra
grafika
stiklas
porcelianas
vilrozas
unikalus papuošalai

KAUNAS, ROTUŠĖS A.1, TEL./F. 20 77 60, VILNIUS G.22, TEL. 20 12 27

LAIKRAŠČIO ARKITEKTAS reklamos įkainiai

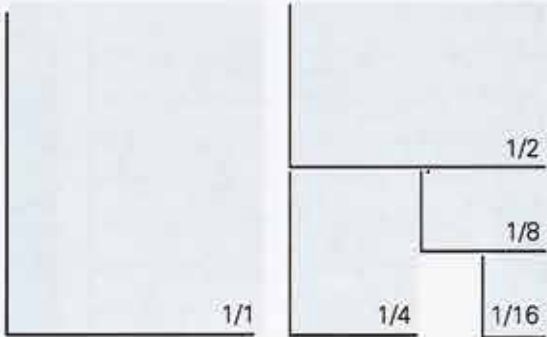
REDAKCIJA: M.Daukšos 53-1, Kaunas 3000, tel./faksas 206 288, Vilniuje tel./faksas 620 670

			NESPALVOTA	DVISPALVĖ	SPALVOTA
1/1	visas puslapis	253 x 370	4 128 Lt	5 160 Lt	6 192 Lt
1/2	pusė puslapio	253 x 183	2 040 Lt	2 550 Lt	3 060 Lt
1/4	ketvirtis puslapio	125 x 183	1 004 Lt	1 255 Lt	1 506 Lt
1/8	aštuntadalis puslapio	125 x 90	496 Lt	620 Lt	744 Lt
1/16	šešioktadalis puslapio	60 x 90	244 Lt	305 Lt	366 Lt

K A I N O S P A T E I K T O S B E P V M 1 8 %

PIRMAS REKLAMINIS PUSLAPIS (PSL 19) - KOEFICIENTAS 1,5
ANTRAS REKLAMINIS PUSLAPIS (PSL 21) - KOEFICIENTAS 1,2
PASKUTINIS REKLAMINIS PUSLAPIS (VIRŠELIS) - KOEFICIENTAS 1,8
NUOLAIDOS KARTOJANT REKLAMA : 2-3 kartus - 5%, 4-7 kartus - 10%,
8-11 kartų - 15%, 12 ir daugiau kartų - 30%
NUOLAIDOS UŽ PLOTĄ : nuo 1 000 cm² - 10%, nuo 2 000 cm² - 25%
VISOS NUOLAIDOS SUMUOJAMOS, TAČIAU NEGALI VIRŠYTI 40% !!!
PROFESINIAI SKELBIMAI (12cm², geltoni) - 40 Lt., architektams - 20Lt.
Užuojaautos, nekrologai bei trumpi sveikinimai spausdinami už aciū.

Profesinius skelbimus galite siųsti paštu, pridėdami perlaidos kvitą arba pateikti redakcijoje bei atstovybėse
Reklamas galite užsisakyti redakcijoje arba atstovybėse, taip pat paštu, apmokėdami saskaitą pavedimu
Mūsų einamoji saskaita 5468319 AB bankas HERMIS, Kauno filialas, kodas 260101732

Laikraščiai "Arkitektas" reikalingi atstovai
Klaipėdoje, Šiauliuose ir Panevėžyje.
Pageidautinas aukštasis architektūrinis
išsilavinimas. Kaunas, tel./f.20 62 88

Architektų biurui reikalingas
visai jaunas architektas, norintis
dirbti "Apple Macintosh" kompiuteriu.
Kaunas, tel./f.20 92 90

Atliekami architektūrinio maketavimo darbai.
Paulius Naruševičius (Miliūno studija).
Kaunas, tel.20 83 48,
vakare 25 03 21

Laikraščiai "Arkitektas" reikalingas
profesionalus fotografas darbui Kaune.
Kaunas, tel./f.20 62 88

Sudėtingi, individualūs teraco gaminiai.
Kaunas, tel.75 36 03 (vakare), Andrius

Architektų biuras pirktu
komodas su stalčiais brėžiniams.
Vilnius, tel.62 06 70

Laikraščiai "Arkitektas" reikalingi rašantys.
Kaunas, tel./f.20 62 88

Interjerų apdailos darbai.
Kaunas, tel.22 23 54, Vytautas Gediminas

Architektų biurui reikalingas
architektas - asistentas.
Kaunas, tel.20 62 88

Pastatų apsaugos sistemos.
Kaunas, tel./f.79 97 28, Arimantas

Šiame skyriuje spausdinami
PROFESINIAI SKELBIMAI

įdarbinimo / įsidarbinimo (architektų ir kitų
projektuotojų), keitimosi profesine informacija,
darbo įrankių, įrangos, literatūros ir kt.
pardavimo / pirkimo, statybos ir apdailos
meistrų bei kitų specialistų (su architektų
rekomendacijomis), kiti profesiniai skelbimai.
Kainos nurodytos reklamos įkainiuose.

MIELI ARCHITEKTAI, tikimės, kad pasinaudosite proga supažindinti laikraščio skaitytojus su savo projektais bei
realizacijomis. Nėnabojajame, kad esate sukūrę ne vieną darbą, vertą tokio dėmesio. Siųskite ar pristatykite į redakciją
ilustracines medžiagas, pasinaudokite šia anketa. Tai palengvins mūsų darbą ir padės išvengti netikslumų.

199 m. mėn. d.

U Ž P I L D Y M O D A T A

OBJEKTO ANKETA

Redakcija: M.Daukšos 53-1, Kaunas 3000, tel./faksas 206288, Vilniuje: tel./faksas 620670

1. Pavadinimas (tikslus)

2. Adresas

3. Užsakovas

4. Kontraktorius (užsakovo atstovas)

5. Projektuotojas (firma)

6. Autorius (-ai) TEL.

7. Konstruktorius

8. Kiti specialistai, bendraautorai

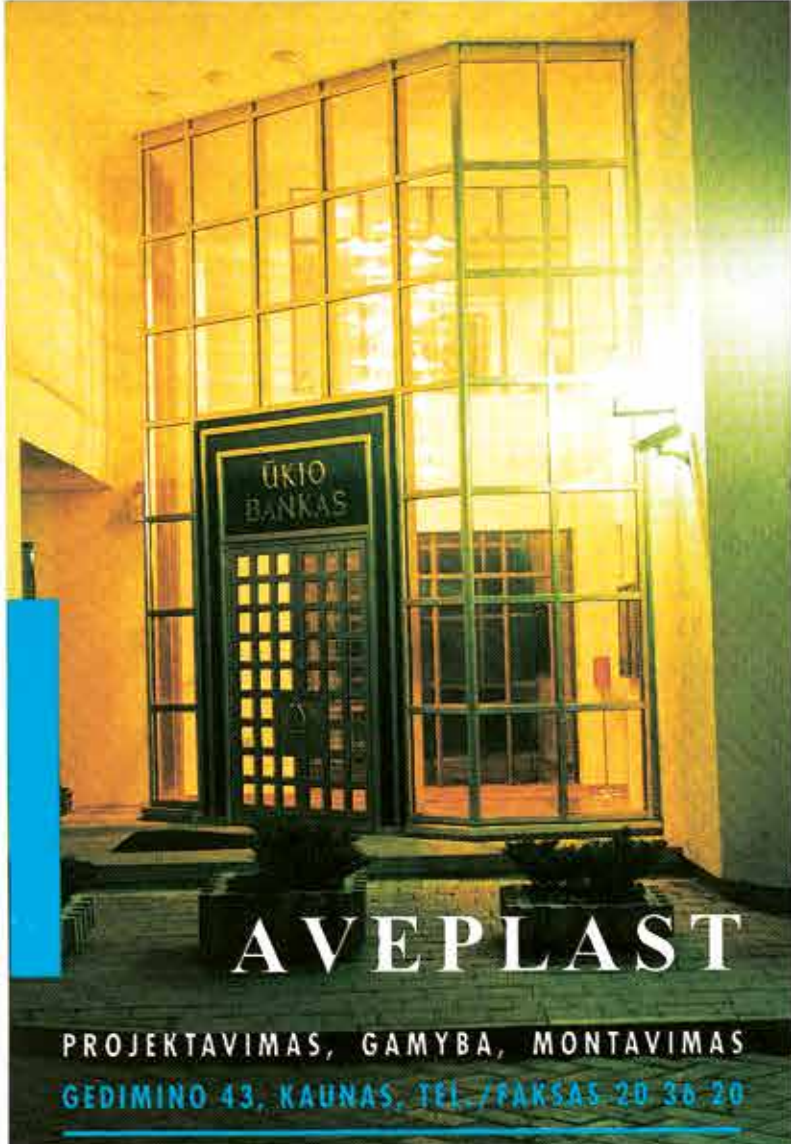
9. Rangovai

10. Rodikliai (m², m³, Lt)

11. Datos (projektavimo ir realizacijos)

PASTABOS: a) Punktus: 1,2,3,5,6,11 užpildyti būtina. b) Punktų 2 ir 3 informacija gali būti neišsami. c) Architektus nurodykite eilės tvarka, pažymėdami indėlį. d) Rašykite vardus ir pavardes. e) Galite nurodyti pagrindines bei apdailos medžiagas, įrangą. f) Rašykite aiškiai.

ŠIAME NUMERYJE PRISTATYTI DARBAI IR JŲ AUTORIAI # WORKS AND ARCHITECTS PRESENTED IN THIS ISSUE	ARKITEKTAS 96/1
numero uno p.2 Baltasis tiltas Algimantas Nasvytis kartu su Jokūbu Fiteriu t.(22)61 24 44 p.6 Biblioteka Neringa Blaževičienė t.(27)20 83 48 p.6 Centrinis gastronomas Audra Kaušpėdienė. t.(27)20 03 44 p.6 Gyv. namas Gintaras Čalauškas, Rolandas Palekas t.(22)22 89 42 p.6 Lietuvos rytas Alfredas Žalys, M. Šipila t.(22)62 05 12 p.6 Maxima Vaidotas Kuliešius, Gintautas Natkevičius t.(27)20 19 59 p.6 Centras Škalstė Eugenijus Miliūnas ir kiti t.(27)20 83 48 p.6 Saliziečių bažnyčia Gediminas Jurevičius t.(27)20 19 22 p.7 Achemos interjeras Valdas Klimavičius t.(25)46 18 31 p.7 Aleksoto bažnyčia Algimantas Kantas t.(27)73 16 30 p.7 K.Žoromskio namas Leonidas Merkinas, Saulius Šarkinas t.(22)61 71 53 p.7 Respublikos pastatas Kestutis Kisiellus, Kestutis Pempė, Gytis Ramunis t.(22)61 44 69 p.8 Biržų kultūros rūmai Evidas Barzdžiukas t.(27)22 01 46 p.8 EMH Eigama Gediminas Baravykas, Gintas Baranauskas, G. Bazaras, E. Petroška, D. Latauskienė t.(22)61 96 03 p.8 Naujoji Apaštalių bažnyčia Marius Šallamoras kartu su Vytautu Nasvyčiu t.(22)61 99 44 p.8 Pizza Jazz Audra Kaušpėdienė t.(27)20 03 44 p.9 Gyv. namas Gintautas Natkevičius t.(27)20 19 59 p.9 Centras Justė R. Perkauskas, S. Malikėnas, E. Gūzas, D. Kesminaitė t.(22)62 46 91 p.9 Motelis su degaline Vidas Vaksmanas, Vilius Adomavičius, Vida Vyšniauskienė t.(27)20 55 02 p.9 Vakarų bankas Valdas Klimavičius t.(25)46 18 31 p.10 Lazdynų Pelėda skulptorė Dalia Matulaitė, Rimantas Bulvydas, Juras Balkevičius t.(27)74 02 59 p.10 Memorialas skulptorius Stasislavas Kuzma, Marius Šallamoras, Juras Balkevičius t.(22)61 99 44 p.10 Prezidento K.Griniaus įarvojimas Juras Balkevičius kartu su Vytautu Nasvyčiu t.(22)61 99 44 p.10 Skylė Kestutis Lupeikis, Ričardas Nemekšis t.(22)61 77 12 p.11 "Galerijos" objektai Audrus Ambrasas t.(22)62 06 70 p.14 Trys mergelės Viktorija Jakubiūnienė t.(27)22 10 00 p.16 Nato's Valdas Ozarinskas, Aida Čeponytė t.(22)62 03 84 p.17 Investbank Linas Tulekis, Gintaras Balčyvis t.(27)20 92 90	GERBIAMI LIETUVOS ARCHITEKTŲ SAJUNGOS NARIAI, šį laikraščio numerį redakcijos sumanymu kiekvienas turėjęte gauti į namus paštu. Gali būti, kad pasikeitus Jūsų adresui, kuris nors leidinio negavote. Apgailestaujame dėl šito ir pažadame nedelsiant pasitaisyti, vos tik gausime Jūsų žinių. Pasinaudokite, prašau, mūsų telefonais (27) 20 62 88 arba (22) 62 06 70. Be abejo tikimės, kad nuo antrojo numerio ARKITEKTĄ užsiprenumeruosite. Taip bus tiesiog patogiau...

LANGAI
DURYS
VITRINOS
PERTVAROS
FASADAI
ŽIEMOS SODAI

AVEPLAST

PROJEKTAVIMAS, GAMYBA, MONTAVIMAS
GEDIMINO 43, KAUNAS, TEL./FAKSAS 20 36 20

REYNAERS **TROCAL®**
Langai

Vokiečių technologija TROCAL, belgų technologija REYNAERS
Garantijos gaminiams nuo penkių iki penkiasdešimties metų

ŠVIESTUVŲ SALONAI

Lukiškių g.3, Vilnius, tel.612051
M.Valančiaus g.20, Kaunas, tel./faks.200377

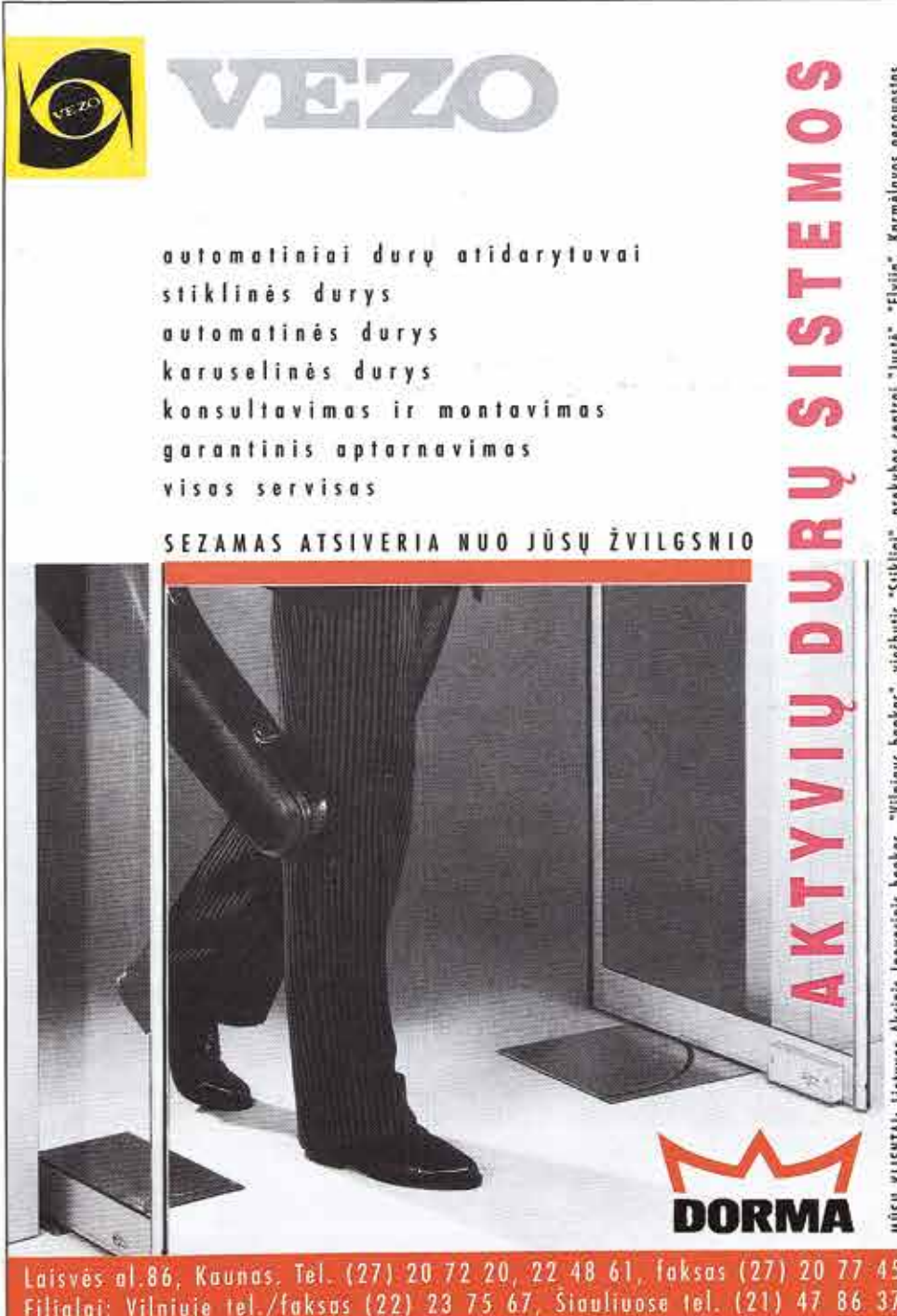
VIDAUS IR LAUKO DURYS

ABLOY, BODA, PRIMO
spynos ir rankenos
langų rankenėlės
lankstai ir aksesuarai
mechanizmai stumdoms durims

GELUŽIS

M.VALANČIAUS 19, KAUNAS, TEL.20 19 30, F.20 19 17

normalios kainos ir nuolaidos

VEZO

automatiniai durų atidarytuvai
stiklinės durys
automatinės durys
karuselinės durys
konsultavimas ir montavimas
garantinis aptarnavimas
visas servisas

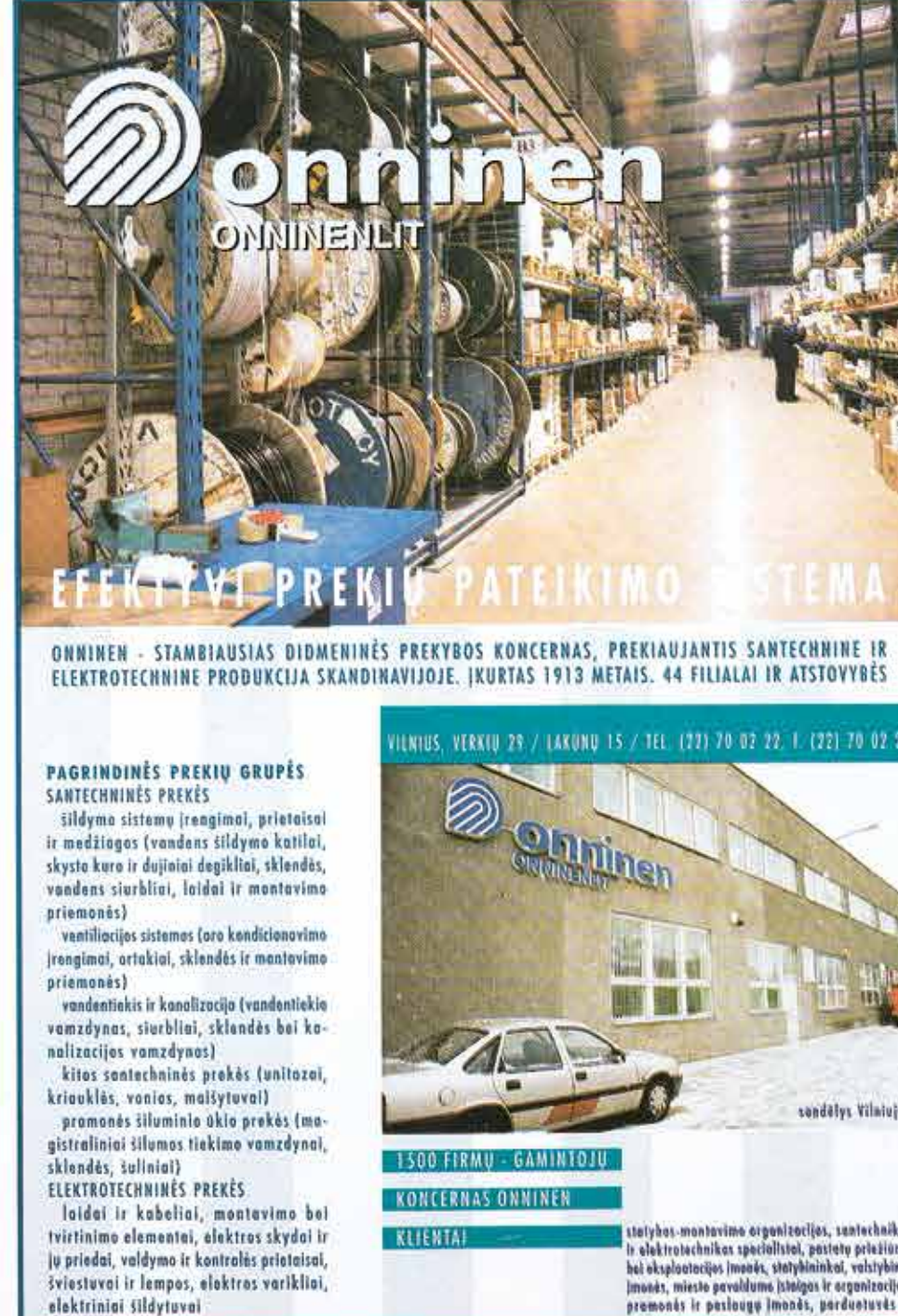
SEZAMAS ATSIVERIA NUO JŪSŲ ŽVILGSNIO

AKTYVIŲ DURŲ SISTEMOS

DORMA

MŪSŲ KLIENTAI: Lietuvos Akcinis Inovacinis bankas, "Vilniaus bankas", viešbutis "Stikliai", prekybos centrai "Justė", "Elvija", Karmėlavos aerostas

Laisvės al.86, Kaunas, Tel. (27) 20 72 20, 22 48 61, faksas (27) 20 77 45
Filialai: Vilniuje tel./faksas (22) 23 75 67, Šiauliuose tel. (21) 47 86 37

onninen

ONNINENLIT

EFEKTYVI PREKIŲ PATEIKIMO SISTEMA

ONNINEN - STAMBIAUSIAS DIDMENINĖS PREKYBOS KONCERNAS, PREKIAUJANTIS SANTECHNINE IR ELEKTROTECHNINE PRODUKCIJA SKANDINAVIJOJE. ĮKURTAS 1913 METAIS. 44 FILIALAI IR ATSTOVYBĖS

VILNIUS, VERTŲ 29 / LAKUNŲ 15 / TEL. (22) 70 02 22, F. (22) 70 02 24

PAGRINDINĖS PREKIŲ GRUPĖS
SANTECHNINĖS PREKĖS
šildymo sistemų įrengimai, prietaisai ir medžiagos (vandens šildymo katilai, skysto kuro ir dujiniai degikliai, sklendės, vandens siurbiai, laidai ir montavimo priemonės)
ventiliacijos sistemos (oro kondicionavimo įrengimai, ortakiai, sklendės ir montavimo priemonės)
vandentiekis ir kanalizacija (vandentiekio vamzdynas, siurbiai, sklendės bei kanalizacijos vamzdynas)
kitos santechninės prekės (unitai, kriauklės, vonios, mašytuvai)
pramonės šiluminio ūkio prekės (magistraliniai šilumos tiekimo vamzdynai, sklendės, šuliniai)
ELEKTROTECHNINĖS PREKĖS
laidai ir kabeliai, montavimo bei tvirtinimo elementai, elektros skydai ir jų priedai, valdymo ir kontrolės prietaisai, šviestuvai ir lempos, elektros varikliai, elektriniai šildytuvai

1500 FIRMŲ - GAMINTOJŲ
KONCERNAS ONNINEN
KLIENTAI

statybos-montavimo organizacijos, santechnikos ir elektrotechnikos specialistai, pastatų pelenizacijos bei eksplotacijos įmonės, statybinių, valstybinių įmonių, miesto pavaldumo įstaigų ir organizacijų, pramonės ir paslaugų įmonės, parduotuvės

sandėlys Vilniuje

**PROJEKTUOJAME
GAMINAME
IRENGIAME**

IMPAR
STATYBA

belgų firmos REYNAERS langus, duris, pertvaras, vitrinas, pasazus, žiemos sodus, verandas iš aliuminio.

REYNAERS konstrukcijos yra puikios išvaizdos ir pasižymi aukščiausios kokybės bei eksploatacinių standartų atitinkamomis techninėmis savybėmis:

- jos gaminamos iš labai tvirtų, padidintą atsparumą korozijai turinčių aliuminio lydinio AlMgSi0,5F22, todėl naudojant nedidelio skerspjūvio profilius įmanoma įstiklinti milžiniškas plokštumas;
- poliuretano pertvarė, įmontuota profilyje, stipriai sumažina pastato šilumos nuostolius. Šių profilių termoizoliacijos savybės griežtai kontroliuojamos ir atitinka DIN normas (šilumos perdavimo koeficientas - 2,6-2,7 W/m² K);
- vengiant kondensato susidarymo bei siekiant sudaryti sąlygas vandeniui nutekėti, profiluose išgręžtos specialios drenazės ortmės;
- gaminės tarpinės, įmontuotos visu lauko perimetru, garantuoja gaminio nelaidumą vandeniui ir vėjui.

REYNAERS VILNIUS, A. VIVULSKIO 7, TEL. 65 25 39, F. 65 28 32

konsultuoja architektus ir statybos užsakovus parenkant lifthus ir projektuojant liftų šachtas, priima užsakymus tiekti lifthus ir eskalatorius, pagamintus pagal Schindler koncerno technologijas, taip pat Rytų gamybos

atlieka pilną liftų techninį aptarnavimą

Schindler

BENDRA LIETUVOS IR VOKIETIJOS ĮMONĖ UAB SCHINDLER-LIFTAS
J. Dobkeviciaus 8; 2038 Vilnius; tel. (22) 26 75 68, 23 58 54, 23 62 47, f. (22) 26 48 12

UAB DOLETA

mediniai trijų stiklų dviejų rėmų, įvairių formų ir matmenų, puikios kokybės

Gaminame įvairių formų langus bei duris pagal užsakovo brėžinius arba standartinius. Mūsų langų konstrukcija: du atskiri rėmai, atsidarantys į patalpos vidų. Išorinis rėmas vieno stiklo, vidinis - suporintas dviejų stiklų. Vidinis rėmas specialiu fiksiatorių dėka lengvai išardomas valymui, tarp stiklų patogiu įrengti horizontalios žaliuzės. Sandarumui užtikrinti tarp rėmų ir stakos naudojame dvi eiles išspaudžiamų guminių tarpinių. Stikliname poliruotu stiklu su silikono mastika. Šios konstrukcijos langų šiluminė varža 0,66 W/m² K, kuri 1,32 karto viršija Lietuvoje nustatytą normą, taip pat 1,2 karto dvikamerinių stiklo paketų varžą.

BEJE, pagal užsakovo pageidavimą:

- montuojame tarp rėmų atidarymo ribotuvus (viena rankenėle galima atidaryti abu rėmus iš karto)
- nudažome langus pageidaujama spalva
- išmatuojame pastatų angas ir atliekame langų gamybos darbus brėžinius
- sumontuojame langus ir suteikiame 5 metų garantiją

**Prienai, Vilniaus 2
Tel. (249) 51 761
F. (249) 51 537**

JUNGTINĖS PAJĖGOS

PUIKŪS DAŽAI PROFESIONALAMS

CROWN

CROWN firma įkurta daugiau nei prieš šimtą metų, ir yra pirmaujanti Didžiojoje Britanijoje. Ant kiekvieno firmos gaminių matome Anglijos karalienės Elžbietos II karūną - aukščiausios kokybės ženklą. CROWN yra dažai profesionalams, dėl puikios kokybės, atsparumo ir išvaizdos vertinami Anglijos, Europos ir Amerikos architektų, interjero specialistų, dekoratorių, meistrų

TAUPAUS NAMO CENTRAS
Kaunas, Tunelio 60, tel. 75 45 82, faksas 75 36 53
Dažų maišymo įranga, spalvynai. Reikiama atspalvio dažai - tą pačią dieną

BAREMA

Apsauginės žaliuzės kurios apsaugo nuo:

- temperatūros pokyčių
- saulės
- lietaus
- sniego
- triukšmo
- dulkų
- įsilaizymo

heroal

**apsauginės žaliuzės
garažo vartai
kiemo vartai
pramoniniai vartai**

PRISTATOME IR MONTUOJAME

**KAUNAS, Taikos pr. 145, faksas (27) 77 07 16
VILNIUS, Liejyklos 4-17, faksas (22) 22 55 14
KLAIPĖDA, Danės 15, faksas (26) 21 91 37**

DIDMENINĖ PREKYBA VOKIEČIŲ ELEKTROTECHNINĖMIS PREKĖMIS

KOKYBĖ ATITINKA DIZAINĄ

austrių, olandų, vokiečių
šviestuvai
apšvietimo sistemos
lauko šviestuvai
apšvietimo valdymo sistemos
instaliacinės medžiagos
nemokamai konsultuojame
elektros instaliacijas
apšvietimo
šildymo ir ventiliacijos
kondicionavimo klausimais
nemokamai padedame
architektams
suprojektuoti paprastas
bei sudėtingas
apšvietimo sistemas

BĮ ELEKTROBALT, KAUNAS, JONAVOS 62A, TEL. 20 93 48, 22 52 37, F. 20 98 57

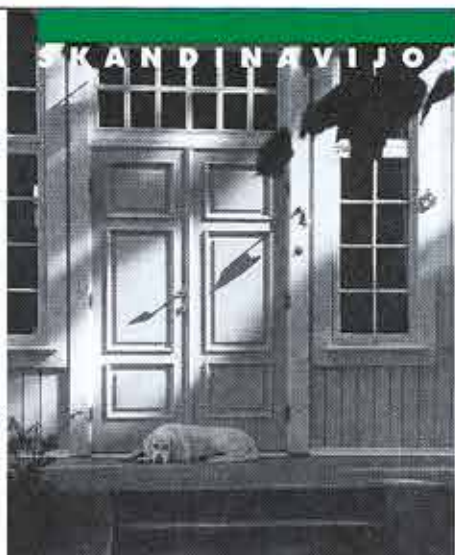

baldai, kuriuos vertina architektai

AVARTE suomija
INNO suomija
WESTNOFA norvegija
LIGN ROSE prancūzija
MONTANA danija
FREDERICIJA danija
ERIK BOISEN danija
MAGNUS OLESEN danija
FRITZ HANSEN danija
MUNCH MÖBLER danija
SYSTEM B/8 danija
RANDERS danija
INTERLÜBKE vokiečiai
YOKO vokiečiai
INDARTU ispanija
PUNTMOBLES ispanija
MONTIS olandija
TRIANGOLO italija
KWAD italija
B&B italija

FIRMOS "SYSTEM B/8" ATSTOVAS LIETUVOJE - ARCHITEKTŲ BIURAS DVIEJŲ GRUPĖ, KAUNAS TEL./F. 20 92 90

SKANDINAVIJO FIRMŲ

langai ir durys
saunos įranga
medienos gaminiai
virtuvės,
prieškambario,
vonios kambario
baldai

RAGUVOS G.19, KAUNAS, TEL./FAKSAS 20 48 87
KONSULTAVIMAS, PROJEKTAVIMAS, TIEKIMAS, MONTAVIMAS

Parduodame ir
klojame švedų
firmos FORBO
ypatingo atsparumo
nusidėvėjimui
PVC grindų dangas.
Tel. (27) 71 66 10.

ŠILDYMAS

VĖDINIMAS

VANDENTIEKIS

KANALIZACIJA

projektavimas ir montavimas
pažangios technologijos

VILNIUS, LINKMENU 28-321,
TEL. (22) 73 10 09; TEL./F. (22) 75 11 07

Aš

vardas, pavardė, įstaiga

PAGEIDAUJU GAUTI ŠIUOS LAIKRAŠČIO ARKITEKTAS NUMERIUS

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

ADRESU

PO

egzempliorių skaičius

tikslus adresas

SUMOKĖJAU

Lt.

parašas

vardas, pavardė

GRYNAIS
PAŠTO PERLAIDA
PAVEDIMU

☐
☐
☐

Į LAIKRAŠČIO ARKITEKTAS EINAMĄJĄ SĄSKAITĄ 5468319 AB BANKO
"HERMIS" KAUNO FILIALE, KODAS 260101732

patogumo dėlei galite nurodyti savo telefoną bei faksą

UŽPILDYTĄ KUPONĄ SU APMOKĖJIMĄ PATVIRTINANČIU DOKUMENTU (AR JO KOPIJĄ) SIŪSKITE REDAKCIJAI:
M. DAUKŠOS 53-1, KAUNAS 3000 ARBA FAKSU (27) 20 62 88

LAIKRAŠČIO ARKITEKTAS PRENUMERATOS KAINA LIETUVOJE

VIENO NR.	TRIJŲ NR.	ŠEŠIŲ NR.	DEVYNIŲ NR.	DYLYKIOS NR.
4 Lt.	11 Lt.	22 Lt.	32 Lt.	40 Lt.

UŽSISAKANT DAUGIAU NEI PENKIS LAIKRAŠČIO EGZEMPLIORIUS - NUOLAIDA 10%

PRENUMERATOS KUPONAS

1969 → 1996

šis yra panaudotas Alfredo Jukutiaus "Trijų mergelių" kavinės firminė atvirutė

Davidoff

y r a k o k y b ė s v a r d a s

KAUNAS, TEL. 73 87 68, VILNIUS, TEL. 41 92 12, KLAIPĖDA, TEL. 25 92 71, ŠIAULIAI, TEL. 45 74 36, PANEVĖŽYS, TEL. 36 239

1996 SAUSIS

1 Nr. 1

Banko "Snoras" operacijų salė
Vilniuje. Arch. A.Ambrasas

ARKITEKTAS

**MĖNRAŠTIS
PROFESIONALAMS BEI
INTELIGENTAMS**

Leidžiamas nuo 1996
sausio 31, Kaune

Steigėjas ir leidėjas
Audrys Karalius, SL755

Redakcijos adresas
M.Daukšos 53-1,
Kaunas 3000,
tel./faksas 20 62 88
Atstovybė Vilniuje
Teatro 12,
tel./faksas 62 06 70

Redaktorius
Audrys Karalius

Maketas ir dizainas
Architekto A.Karaliaus
dirbtuvės

Bendradarbiai
Rasa Avinaitė
Laima Buragienė
Darius Čiuta
Darius Jocius
Vaidotas Kuliešius
Giedrius Liagas
Dalia Petronytė
Sigitas Platukis

aplikta A. Karaliaus dirbtuvėse

Skenavo ir skaidė UAB "Reprodukcija"
AB "Spauda"